

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Fakta s.r.o., vzdělávací zařízení, 591 01 Žďár nad Sázavou, Dolní 165/1

IČ: 25334514, tel. 566 620 520, mobil: 604 230 437, 605 285 937

e-mail: fakta@fakta.cz www.fakta.cz

Závěrečná evaluační zpráva z projektu

Příprava učitelů na roli lektorů DVPP

(dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků)

2014 - 2015

Ing. Inka Píbilová, MAS

19. června 2015

Obsah

1	Shrnutí	4
1.1	Závěry	4
1.2	Doporučení	5
2	Úvod.....	6
2.1	Kontext	6
2.2	Projekt	6
2.3	Aktéři	6
3	Evaluace	7
3.1	Cíle evaluace	7
3.2	Evaluační přístup	7
3.3	Evaluační kritéria	7
3.4	Evaluační otázky	8
3.5	Metody sběru dat v jednotlivých fázích evaluace	8
3.6	Metodologické poznámky a omezení.....	9
4	Zjištění a závěry	10
4.1	Relevance	10
4.2	Účelnost.....	12
4.3	Užitečnost.....	16
4.4	Účinnost a úspornost.....	18
4.5	Dopady a jejich udržitelnost	19
5	Doporučení a poučení	24
5.1	Doporučení	24
5.2	Poučení	26

6	Přílohy	27
6.1	Přehled témat lektorovaných v rámci projektu	27
6.2	Přehled témat, které by účastnice chtěly lektorovat v budoucnu	29
6.3	Poskytnuté dokumenty	31
6.4	Seznam závěrečných evaluačních rozhovorů a focus groups	32
6.5	Počet účastí na projektu.....	33
6.6	Akční plán z letní školy	35
6.7	Dotazník na konci letní školy	37
6.8	Vyhodnocení letních škol	40
6.9	Průběžná zpráva	52
6.10	Dotazník na zpětnou vazbu ze seminářů.....	59
6.11	Příklad vyhodnocení dotazníku na zpětnou vazbu	61
6.12	Kvantitativní shrnutí hodnocení z půl až dvoudenních seminářů	63
6.13	Závěrečná zpětná vazba účastnicím na lektorský výstup – formulář pro mentory.....	68
6.14	Závěrečný dotazník.....	69
6.15	Focus group s účastnicemi – struktura otázek	70
6.16	Rozhovory s lektory a mentory – struktura otázek	71
6.17	Rozhovor o nejvýznamnější změně, ke které projekt přispěl – struktura otázek	72
6.18	Závěrečná zpráva z průběhu mentoringu - formulář	74

Grafy

Graf č. 1:	Struktura 10tíměsíčního projektu	6
Graf č. 2:	Evaluační kritéria.....	7
Graf č. 3:	Zohlednění potřeb účastnic v projektu.....	11
Graf č. 4 a 5:	Srovnání odhodlanosti pracovat jako lektorka DVPP na počátku a na konci projektu	13
Graf č. 6 a 7:	Nové znalosti a dovednosti a jejich využití v praxi	19

Zkratky

ČR Česká republika

MŠ mateřská škola

MŠMT Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

OP VK Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

ZŠ základní škola

Poznámka a poděkování

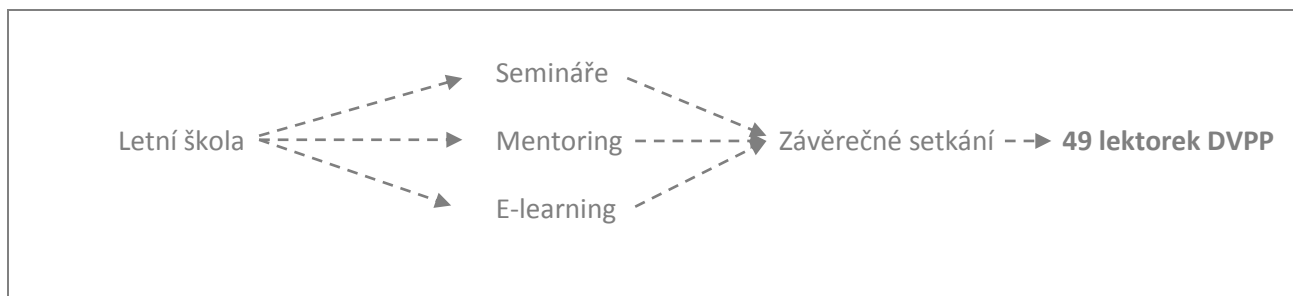
Tato zpráva byla financována ze zdrojů ESF a státního rozpočtu ČR. Názory v ní uvedené jsou výhradně názory evaluátorky a nemohou být v žádném případě vykládány jako oficiální pozice MŠMT. Evaluátorka by ráda poděkovala všem zúčastněným stranám za jejich spolupráci, cenné podněty a připomínky.

Ing. Inka Píbilová, MAS, inka@evaluace.com, www.evaluace.com

1 Shrnutí

Projekt „**Příprava učitelů na roli lektorů DVPP**“ (dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků) reagoval na výzvu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) ČR č. MSMT-36368/2013 na Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v oblasti kurikulární reformy. Projekt se zaměřil na získání, resp. zvyšování lektorských dovedností zkušených učitelů a učitelek mateřských a základních škol (dále jen MŠ a ZŠ) v následujících oblastech: **diferenciace vzdělávání, polytechnické vzděláváním a programy vhodné pro předškolní vzdělávání – školní zralosti.**

Struktura 10ti měsíčního vzdělávacího programu byla následující, přičemž obsah se lišil dle odbornosti:

Externí evaluace probíhala průběžně.

1.1 Závěry

Hlavní závěry evaluace jsou následující.

- Do projektu se zapojily pouze ženy – 50 zkušených učitelek MŠ/ZŠ, které se chtěly dále vzdělávat. Jen část plánovala již před projektem lektorovat DVPP. Tento fakt ovlivnil míru zapojení účastnic do projektu. Většinu však lektorování zaujalo zejména díky letní škole.
- Projekt průběžně reagoval na potřeby účastnic v rámci aktivit odsouhlasených MŠMT. Mohl však účastnice více podpořit v tom, aby si průběžně zkoušely lektorování v rámci workshopů, získaly zpětnou vazbu a další tipy pro lektorování.
- Projekt vytvořil kvalitní výstupy. S ohledem na výši skutečných výdajů na účastnici a řadu dalších plánovaných i neplánovaných výstupů lze projekt hodnotit jako hospodárný. Řadu výstupů bude možno dále využít.
- Absolventky projektu posílily své lektorské dovednosti a jsou připraveny fungovat jako lektorky DVPP. Některé absolventky si již lektorování vyzkoušely, k čemuž by bez projektu pravděpodobně neměly takovou odvahu.
- Asi 75% absolventek vyjádřilo zájem skutečně lektorovat “své téma”, ovšem jen menšina bude příležitosti aktivně vyhledávat. K tomuto úspěchu přispěl zejména trénink lektorských dovedností na letní škole, mentoring, sdílení zkušeností mezi zúčastněnými a závěrečné setkání. Klíčové bylo též sebezpoznání a identifikace vlastních silných stránek.
- Mezi hlavní faktory dlouhodobého úspěchu patří motivace, sebedůvěra, lektorská praxe, příležitosti lektorovat, možnost skloubení s dalšími povinnostmi a podpora nadřízených.

- Zároveň se očekává, že absolventky budou využívat nabyté znalosti a dovednosti ve své pedagogické činnosti, a to v přímé výuce i při práci s kolegy či rodiči.
- Řada účastnic nabyla dojmu, že musí být špičkovými odbornicemi či prezentátorkami, aby mohly lektorovat. Přitom existuje řada způsobů, jak lektorovat, či pouze facilitovat diskuse mezi odborníky. Některá témata lze řešit alternativně, např. agresivitu skrze nenásilnou komunikaci.
- Lektorské dovednosti se výrazně neliší dle různých odborností v rámci DVPP. Kombinace 3 odborností a lektorského výcviku se prokázala jako náročná, zejména pokud se od absolventek projektu neočekává přesná replikace konkrétního semináře, ale spíše inspirace a rozvoj vlastního akreditovaného programu.

1.2 Doporučení

Na základě klíčových zjištění a závěrů byla zformulována tato hlavní doporučení:

Doporučení pro MŠMT

- 1) Informovat lektory DVPP o dalších krocích – co nejdříve
- 2) Rozvíjet obecně lektorské dovednosti pedagogů, bez omezení na konkrétní odbornost (výjimkou je tzv. školení školitelů konkrétního akreditovaného programu) – v dalších výzvách

Doporučení pro Fakta s.r.o.

- 3) Zaslát absolventkám závěrečné poděkování a možnosti dalších kroků (tipy, kde si lektorování vyzkoušet, jak postupovat ohledně akreditace apod.) – co nejdříve
- 4) Dát absolventkám možnost lektorovat aktuální semináře společnosti Fakta s.r.o. společně se zkušenými lektory – co nejdříve
- 5) Nabídnout do konce roku 2015 příležitosti k setkání a zároveň lektorování či veřejnému vystoupení, přičemž lze využít existujících konferencí a setkání (Eduforum aj.) – co nejdříve
- 6) Případný budoucí program přípravy lektorů DVPP zjednodušit a soustředit se na kombinaci rozvoje lektorských dovedností v praxi a mentoringu.
- 7) Vybírat účastníky/ce pokud možno s ohledem na motivaci pracovat jako lektori/ky DVPP.
- 8) Připravit „ochutnávku“ lektorování DVPP, aby mohl být osloven širší okruh učitelů.
- 9) Nabídnout různé styly lektorování či facilitace i různé pohledy na obory (např. diferenciaci, práce s „agresivním“ dítětem)

2 Úvod

2.1 Kontext

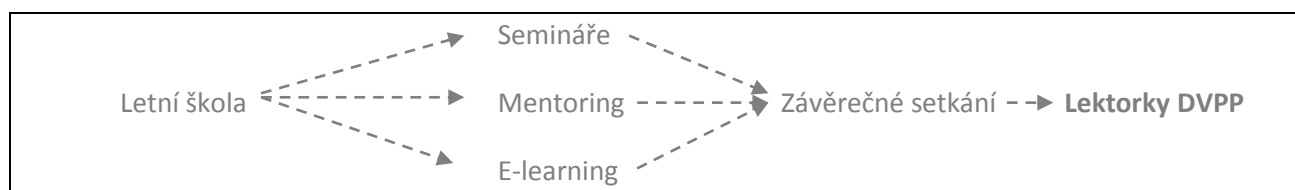
Projekt byl vytvořen na základě výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) ČR z konce roku 2013. Výzva MSMT-36368/2013 se týkala individuálních projektů zaměřených na Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v oblasti kurikulární reformy. Byla vypsaná v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Prioritní osy 1 – Počáteční vzdělávání, Oblasti podpory 1.3. Hodnocený projekt spadá pod první ze 4 podaktivit, tedy Přípravu budoucích lektorů pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP).

2.2 Projekt

Projekt „Příprava učitelů na roli lektorů DVPP“ (dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků) se zaměřil na **získání, resp. zvyšování lektorských dovedností zkušených učitelů mateřských a základních škol** (dále jen MŠ a ZŠ) v následujících oblastech: **diferenciace vzdělávání, polytechnické vzdělávání** a programy vhodné pro předškolní vzdělávání – **školní zralosti**.

Cílová skupina byla tvořená převážně učiteli ZŠ a MŠ, absolventy vzdělávacích programů společnosti Fakta s.r.o. Z důvodů územní vyváženosti a dopravní dostupnosti byly sestaveny 2 skupiny z českých krajů s místem konání většiny aktivit v Praze a 2 skupiny z moravských krajů s místem konání především v Brně. Protože se nakonec nepřihlásili žádní muži, je pro účastníky dále využíván pouze ženský tvar.

Účastnice nejdříve absolvovaly v červenci či srpnu 2014 letní školu, kde se vzdělávaly 2 dny v konkrétních odbornostech a 3 dny v lektorských dovednostech. Dále absolvovaly řadu půldenních až dvoudenních školení (seznam je v příloze 6.12), pracovaly s mentory dle individuálních akčních plánů z letní školy a plnily úkoly v rámci e-learningu. Rovněž byly vyzývány, aby během školení průběžně sledovaly lektory a jejich lektorské dovednosti. Tato příprava směřovala účastnice k závěrečnému setkání v květnu 2015, kdy si vyzkoušely lektorovat část svého nově vytvořeného workshopu.

Graf č. 1: Struktura 10měsíčního projektu

2.3 Aktéři

Role	Popis
Realizátor	Projektový tým společnosti Fakta s.r.o. Lektoři
Cílová skupina	Učitelé MŠ a ZŠ
Skupiny, které budou mít dlouhodobý přínos z projektu	Další učitelé MŠ a ZŠ, kteří se zúčastní vzdělávání budoucích lektorů Jejich žáci a rodiče žáků
Další skupiny, které jsou projektem ovlivněny	Ředitelé a další učitelé zapojených škol Externí evaluátorka projektu a další dodavatelé MŠMT – poskytovatel dotace

3 Evaluace

3.1 Cíle evaluace

- vyhodnotit relevanci, účelnost, účinnost, úspornost, užitečnost a udržitelnost (5U) projektu,
- poskytnout zpětnou vazbu o úspěšnosti projektu.

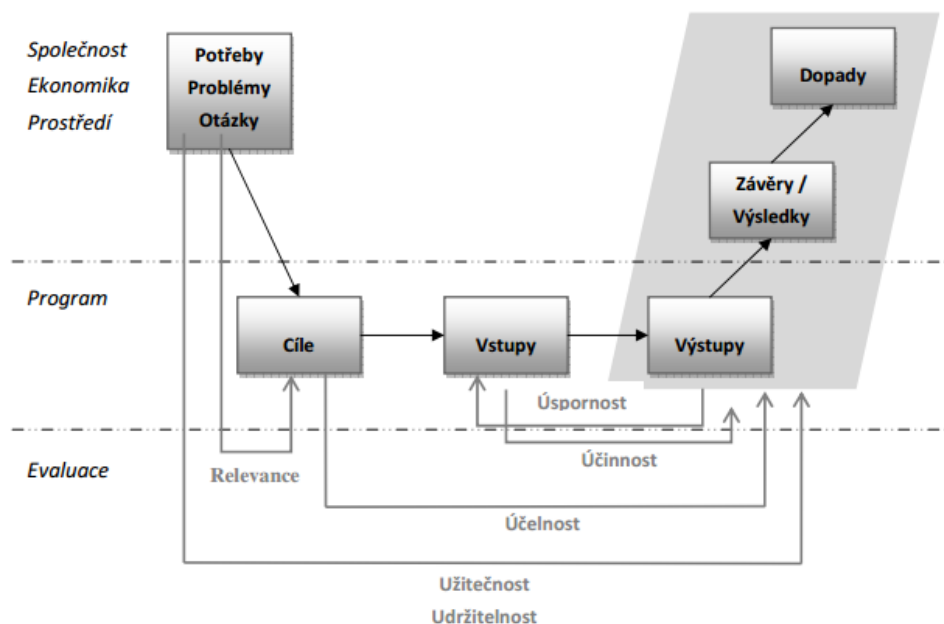
3.2 Evaluační přístup

Navržená metodologie vychází jednak z cílů evaluace, rozpracovaných do předběžných evaluačních otázek, jednak ze seznamu zúčastněných stran a nutnosti jejich maximální možné **participace** ve všech fázích evaluace. Realizátor, lektori i cílová skupina se kromě terénní fáze zapojili i do přípravy a interpretace. Podpořily se tak jejich evaluační kapacity. Evaluační otázky jsou uvedeny níže. Každá otázka byla ověřena z několika zdrojů (z dokumentace, z pohledu realizátora, lektorů a účastníků) a pomocí vícero metodických nástrojů, čímž byla zajištěna **triangulace**. Zároveň byla požadována **průkaznost** dat, a to v míře dostupné na místě a v záznamech (např. příklady využití nabytých znalostí a dovedností v praxi). Závěry evaluace tak jsou více **spolehlivé, měřitelné a ověřitelné**. Evaluační otázky a metodické byly konzultovány s realizátorem s cílem zaručit proveditelnost evaluace, jakož i její **využitelnost**.

Metodologie evaluace je v souladu s mezinárodními evaluačními standardy a přístupy, zejména s **Metodickým pokynem NOK** pro evaluace v programovém období 2014 až 2020¹, Etickým kodexem evaluátora České evaluační společnosti (ČES), jakož i **Formálními standardy provádění evaluací ČES**, přičemž na posledních dvou dokumentech se evaluátorka přímo podílela.

3.3 Evaluační kritéria

Hlavní evaluační kritéria jsou v souladu s výše uvedeným Metodickým pokynem NOK, str. 16:

Graf č. 2: Evaluační kritéria

¹ http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/4cea09d7-6b99-4ec4-a76c-1c1d2b9458ac/MP-Evaluace-2014-2020_v1-0_2013-08-09.pdf

3.4 Evaluační otázky

Relevance

1. Jak projekt zohlednil potřeby zapojených učitelů s ohledem na jejich budoucí roli lektorů DVPP?

Účelnost

2. Do jaké míry byly posíleny kompetence absolventů?
3. Do jaké míry jsou absolventi projektu připraveni fungovat jako lektoři DVPP?
4. Jaké aktivity, případně faktory nejvíce přispěly k dosažení těchto cílů?

Účinnost

5. Jaké neplánované výstupy byly dosaženy?

Úspornost

6. Byly aktivity a výstupy dosaženy za cenu obvyklou, a to i s ohledem na kvalitu výstupů?

Užitečnost

7. Co považují účastníci za nejvíce a nejméně užitečné?
8. Jaké jsou další, očekávané či neočekávané přínosy projektu?

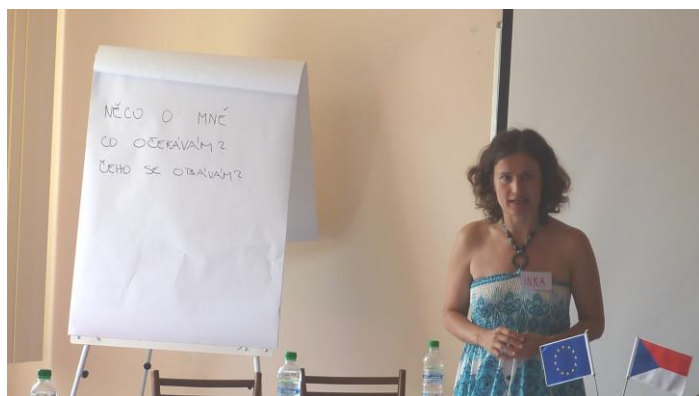
Udržitelnost

9. Do jaké míry je pravděpodobné, že budou absolventi fungovat jako lektoři DVPP?
10. Do jaké míry je pravděpodobné, že budou absolventi využívat nabyté znalosti a dovednosti?

3.5 Metody sběru dat v jednotlivých fázích evaluace

Nastavení a sběr vstupních dat

Na počátku července 2014 externí evaluátorka v rámci úvodního workshopu nastavila ve spolupráci s realizátorem evaluační plán s evaluačními otázkami, zdroji dat, metodami sběru dat a harmonogramem.

Následně proběhl sběr vstupních dat mezi všemi účastnicemi letních škol, a to formou dotazníku (viz příloha 6.7) a akční plán (příloha 6.6). evaluátorka se rovněž zúčastnila celé první letní školy, kde vedla jednu z úvodních aktivit týkající se očekávání a obav účastnic (viz foto níže). Tuto aktivitu dále prováděli přímo lektoři. Zpráva z letní školy tvoří samostatnou přílohu 6.8 této evaluační zprávy.

*Úvodní vyhodnocení očekávání účastnic na letní škole
(foto: Josef Hron)*

Průběžná zpětná vazba

Krátké zpětnovazební dotazníky byly sbírány a vyhodnocovány průběžně i na workshopech a výcvikových setkáních, tudíž bylo možné průběžně reagovat na podněty (viz dotazník v příloze 6.10 a příklad vyhodnocení workshopu v příloze 6.11). Kromě 2 letních škol evaluátorka provedla pozorování 4 workshopů a uskutečnila 4 fokusní skupiny v prosinci 2014. Na základě těchto dat vytvořila průběžnou evaluační zprávu z projektu (viz příloha 6.9).

Závěrečné vyhodnocení

V závěru projektu evaluátorka provedla finální sběr dat formou dotazníků (viz příloha 6.14, 4 fokusních skupin a rozhovorů s vybranými respondenty - lektory, resp. mentory, členy projektového týmu a účastnicemi. Dvě konzultace s dalšími lektory proběhly elektronicky (viz seznam rozhovorů a fokusních skupin v příloze 6.4). Rozhovory se zaměřily mimo jiné na příběhy nejvýznamnějších změn. Dále byly zpracovány zpětnovazební dotazníky ze všech workshopů a setkání (viz příloha 6.12) a projektové dokumenty (viz seznam v příloze 6.3).

Hlavní závěry z evaluace a doporučení prodiskutoval realizátor s evaluátorkou na evaluačním workshopu. Ostatní měli možnost poskytnout podněty elektronicky. Závěrečná evaluační zpráva bude zveřejněna na webu www.fakta.cz.

3.6 Metodologické poznámky a omezení

Na počátku nebyla provedena detailní analýza lektorských dovedností účastnic. Aby se účastnice cítily bezpečně, mohly si nejprve vyzkoušet krátkou prezentaci. Rovněž se pokusily samy sebe ohodnotit podle jednotlivých lektorských kompetencí, pro řadu z nich to však bylo vzhledem k nedostatku zkušeností s lektorováním poměrně obtížné. Výsledné hodnocení kompetencí a připravenosti lektorovat bylo založeno na zpětné vazbě k lektorskému výstupu na závěrečném setkání a na zprávách z mentoringu, které zahrnovaly vyhodnocení akčního plánu účastnic.

Závěrečná evaluace, tedy sběr dotazníků, fokusní skupiny a většina rozhovorů, proběhla na poslední aktivitě projektu, závěrečném setkání. Bylo tak možné realizovat fokusní skupiny s většinou účastnic, jakož i návazné rozhovory. Nevýhodou byl fakt, že některé účastnice ještě v době fokusní skupiny neabsolvovaly svůj lektorský výstup, tudíž si nebyly jisté, jestli lektorování „zvládnou“ a zda jsou „připraveny“. Tento fakt byl zohledněn v otázkách (viz příloha). Účast na fokusních skupinách byla nižší (celkem 35 osob ve 4 skupinách) než počet účastnic na závěrečném setkání (48), neboť šlo o dobrovolnou aktivitu ve večerních hodinách po celodenním intenzivním lektorování. Proto všechny absolventky projektu (49) rovněž vyplnily anonymní závěrečné dotazníky, aby bylo možné obsáhnout i případné chybějící hlasy či specifické postřehy.

Dopady a udržitelnost je vhodné opět vyhodnotit v horizontu 6 měsíců až jednoho roku po projektu, a to ideálně na společném setkání, či formou krátkého telefonického rozhovoru či dotazníku.

4 Zjištění a závěry

4.1 Relevance

Projekt byl vytvořen v listopadu 2013 na základě výzvy MŠMT a dle průzkumu mezi 90 osobami. Konkrétní strukturu a zaměření vytvořili Fakta s.r.o. a lektori dle předchozích zkušeností. Po schválení projektu v dubnu 2014 se na základě bližších informací přihlásilo 51 osob, přičemž skupina se oproti původní obměnila. Ostatní využili jiného vzdělávání či se nemohli uvolnit na letní školu. Dle zkušeností společnosti Fakta s.r.o. je změna v registraci na vzdělávací program způsobena též tím, že se učitelé hlásí na několik obdobných projektů různých organizací a vyčkávají na potvrzení.

„Projekt byl důležitý. Mladé učitelky mají teoretické znalosti, jako praktičky jim máme co nabídnout. Potřebujeme se lektorování naučit.“ Účastnice

Účastnice se zajímaly o seberozvoj, asi polovina před projektem uvažovala o lektorování DVPP

Účastnice projektu měly většinou dlouhodobé zkušenosti (mezi 15 a 35 lety) v jednom z preferovaných oborů ze strany MŠMT – polytechnice, školní zralosti (oba obory v rámci MŠ) a diferenciaci výuky (ZŠ). Všichni lektori zdůraznili, že šlo o aktivní, vstřícné účastnice s nadprůměrnou odborností, ochotné se průběžně vzdělávat a realizující nové nápady. Většina si ovšem nebyla jistá, co od projektu očekávat, resp. co lektorská práce obnáší. Neuvědomovaly si, že dospěle již vzdělávají (zejména mladší kolegy a kolegyně a dále rodiče).

„Chtěla jsem se změnu, profesně posunout. Chtěla jsem také po x letech praxe předávat zkušenosti.“ Účastnice

Motivace účastnic se předem nezjišťovala. Dle fokusních skupin v závěru projektu se účastnice přihlásily do projektu, protože měly zájem o seberozvoj. Minimálně 8 z nich již alespoň jednou lektorovalo pro dospělé a chtělo se v této oblasti rozvinout. Dalších nejméně 8 účastnic zvažovalo lektorování DVPP jako další krok

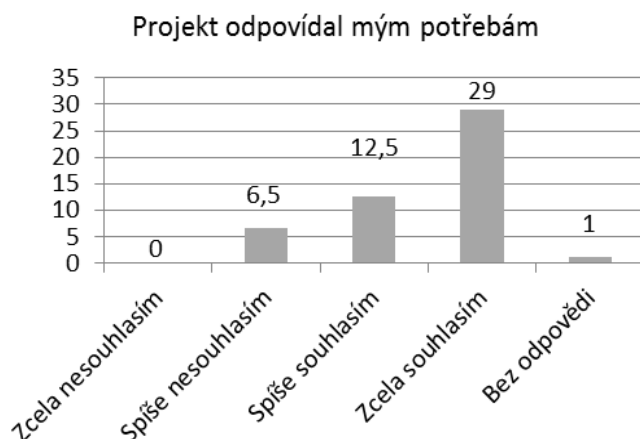
v kariéře, resp. posun v kariérním řádu učitelů, zajímavý přivýdělek, anebo jako alternativu k pedagogické činnosti na školách. Alespoň 11 dalších se primárně zajímalo o konkrétní odbornost, přičemž asi polovina z nich zaměření projektu na lektorování před letní školou nezaznamenala, ostatní ji braly spíše doplňkově. Další 4 účastnice uvedly jiné důvody – např. zájem o lepší komunikaci s rodiči či seznámení se s novými lidmi. Nakonec 3 účastnic výslovně uvedly, že je vedení školy vyslalo „proti jejich vůli“.

„Zajímala jsem se o školní zralost. Za lektorské dovednosti jsem ráda, ovšem nevšimla jsem si, že mám být (samostatný) lektor. (...) Teď to chci alespoň zkusit.“ Účastnice

Někteří lektori doporučili účastnice vybírat a ověřovat jejich motivaci, popř. též zvážit finanční spoluúčast. Projektový tým však věří, že by tím přišel o řadu učitelů s potenciálem lektorovat, kteří si zatím nevěří a lektorovat neplánují. Navíc dle Fakta s.r.o. je českých profesionálních lektorů i zájemců o lektorování málo. Proto je dle Fakta s.r.o. důležité si lektorování zkusit a pak se rozhodnout, zda lektorovat.

Účastnice potřebovaly rozvíjet zejména lektorské dovednosti a sebedůvěru

Projekt počítal s tím, že bude rozvíjet jak konkrétní odbornost, tak lektorské dovednosti.

Graf č. 3: Zohlednění potřeb účastnic v projektu

Z vyhodnocených závěrečných dotazníků z května 2015 plyne, že projekt zcela nebo spíše odpovídal potřebám 84% účastnic. Přestože uvítaly odborné semináře, potřebovaly spíše posílit sebedůvěru (tedy „že to zvládnou“), rozvinout lektorské dovednosti a prosadit se na trhu. Mentoři zmínili vedle těchto potřeb též sebepoznání (poznání svých silných stránek) a též ucelený pohled na vybranou odbornost, popřípadě konkrétní pedagogické postupy (např. prevenci agresivity).

Projekt zohlednil potřebu rozvoje lektorských dovedností, ovšem chybělo zejména více praxe

Na rozvoj lektorských dovedností se zaměřila zejména letní škola, mentoring, e-learning a závěrečné setkání. Ze seminářů byly hodnoceny jako nejpotřebnější tyto (dále viz příloha 6.12): Power-point a interaktivní tabule v práci lektora; hyperaktivní, hypoaktivní a agresivní dítě; komunitní kruh a práce se třídou v ZŠ; školní zralost dítěte; předmatematická a předčtenářská gramotnost, multimediální výchova a rozvoj sociálních dovedností prostřednictvím interakčních cvičení. Ovšem dle některých lektorů tyto semináře zajímaly účastnice zejména kvůli jejich další učitelské, spíše než lektorské praxi. Účastnice byly průběžně informovány o možnostech, jak dále rozvíjet lektorské dovednosti (např. sledovat metodiku a dovednosti různých lektorů seminářů, či si dobrovolně připravit výstup na dvoudenní setkání). Některé účastnice skutečně lektorovaly – například ostatní seznámily s vlastní hrou. Část účastnic též přímo obdržela zpětnou vazbu v průběhu projektu od mentora či mentorky.

Většina účastnic by přesto uvítala více možností pro rozvoj lektorských dovedností – jednak více workshopů zaměřených na lektorování, jednak pravidelné praktické vystoupení účastnic během seminářů (tedy trénink v bezpečném prostředí známé skupiny ještě před závěrečným setkáním), případně i nácvik na kameru a rozbor videozáznamu. Na závěr seminářů mohla být též zahrnuta část o lektorování daného tématu a mohla být lektorům poskytnuta zpětná vazba dle doporučené struktury pozorování lektorských dovedností. Větší modifikace seminářů nebyla dle společnosti Fakta možná vzhledem k nutnosti dodržet akreditovanou strukturu seminářů. Ovšem zvažuje možnost, že by účastnice v budoucnosti přímo lektorovaly obdobné semináře.

„Účastnice měly velké zkušenosti, ale zároveň obavy, že (lektorovat) nezvládnou. Mají strach z chyby, neboť obdobně pracují i se žáky.“ Lektor/ka a mentor/ka

V budoucnu by se účastnice rády rozvíjely v mentoringu, koučinku. Po jedné zmínily tvorbu dotazníků online, práci s GoogleDocs či hromadnou korespondenci. Pokud se očekává, že si lektorky budou samy hledat příležitosti na trhu, pak jeden lektor navrhl zařadit modul na organizaci lektorské činnosti a marketing (tvorbu tzv. business modelu apod.). Tuto oblast zatím částečně řešil e-learning.

Závěr: Cílovou skupinou byly zkušené učitelky MŠ/ZŠ, které se chtěly dále vzdělávat. Jen část plánovala již před projektem lektorovat DVPP. Většinu však tato možnost zaujala zejména díky letní škole. Projekt průběžně reagoval na potřeby účastnic v rámci aktivit odsouhlasených MŠMT. Mohl však účastnice více podpořit v tom, aby si průběžně zkoušely lektorování v rámci workshopů.

4.2 Účelnost

Lektorské kompetence absolventek projektu se posílily

„Jsem mile překvapena z mých účastnic (mnou mentorovaných) i ostatních. Dobře pracují s různými technikami, jsou lidské, zaujaly. Podle mne jsou dobře připraveny.“
Lektork/ka a mentork/ka

Přestože většina účastnic s lektorováním DVPP, na závěrečném setkání dle hodnocení mentorů a ostatních účastnic prokázaly, že disponují odbornými znalostmi i základními kompetencemi potřebnými k lektorování. O posílených kompetencích svědčí i mentorské zprávy či konkrétní příběhy účastnic níže.

„Jsme schopné najít téma, sepsat k němu anotaci, zvolit si obsah kurzu, postavit se před skupinu lidí. Já jsem s tím na začátku měla vnitřně velký problém. (Teď) je z představy realita.“ Účastnice

K tomuto výsledku dle všech zúčastněných nejvíce přispěla úvodní letní škola, mentoring a závěrečné setkání. V několika případech byl též ceněn E-learning. Odborné semináře též přispěly².

Příklad již zkušené lektorky, která své lektorské dovednosti díky projektu posílila, je níže.

Zarine Aršakuni, ředitelka ZŠ – Teď už se dívám na lektorování jinak

Nejvýznamnější změnou, ke které projekt přispěl, byl růst sebevědomí. Mohla jsem tu porovnat výkony různých lektorů a získat zpětnou vazbu.

Již jsem dříve lektorovala. Teď ale vidím lektorování jinak – vím pravidla pro lektorování, naučila jsem se různé aktivity, například aktivizační hry, také jsem viděla modelové situace, jak řešit problematické či pasivní účastníky, anebo již vím, jak vytvářet krátké a užitečné podklady pro účastníky.

V posledním roce jsem řešila jinak následující situaci. Měla jsem 5 nebo 6 učitelů, kterým ředitel účast na mém workshopu nakázal. Jak mi poradil mentor, dala jsem jim na výběr – do účasti jsem je nenutila. Pak jsem se soustředila více na aktivní část publika. Dříve bych byla naštvaná a víc se soustředila na pasivní učitele, snažila se je zapojit.

Projekt pro mne byl přínosný právě proto, že mi poskytl různé lektorské tipy a modelové situace. Lektoři lektorských dovedností dávali dobrý příklad. Můj mentor byl důsledný, pomohl mi držet se cíle.

Během projektu jsem si též potvrdila, že chci lektorovat informační a komunikační technologie, i když jsem uvažovala i o měkkých dovednostech. Koučink mi nesedí.

Lektorovat podle mne musí ten, co tématu rozumí na 150 %, protože se vždy mezi účastníky najde někdo, kdo má znalosti na 100 %.

² Viz příloha 6.12: „Akce mi pomůže pracovat jako lektor/ka DVPP“.

Absolventky projektu jsou připraveny fungovat jako lektorky DVPP

„Zvládnou lektorovat akreditovaný program, který si připravily. Tedy své téma, se kterým mají praktickou zkušenost. Jsou praktici a to je jejich deviza.“ Lektor/ka a mentor/ka

Dle závěrečných dotazníků většina absolventek skutečně plánuje lektorovat, ovšem podle lektorů i vlastních vyjádření jen menšina bude příležitosti aktivně vyhledávat či vytvářet. Zatímco některé absolventky již lektorovat začaly či jsou zcela připraveny, většina potřebuje konkrétní nabídku, případně další podporu (mentoring při přípravě

„Často se zaměňuje lektorování a přednášení. Téměř všechny účastnice jsou připraveny odpřednášet svoje téma, menší část z nich může jít rovnou lektorovat s tím, co už má připraveno. Některé mají velmi atraktivní témata.“

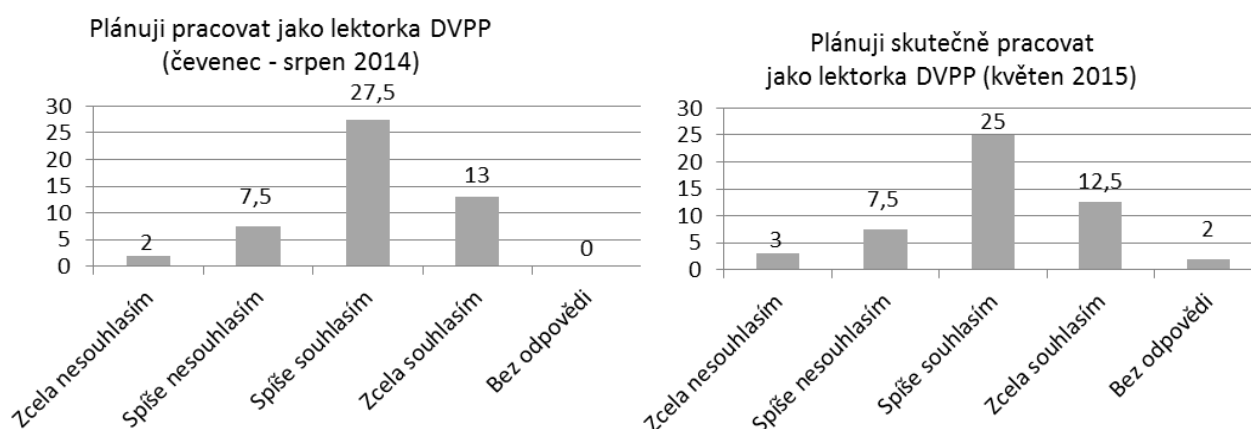
Členka projektového týmu

lektorského výstupu, pomoc při oslovování potenciálních účastníků). Některé absolventky zvažují lektorování jen pro určitou skupinu (např. kolegyně, malé skupiny učitelů).

„Mé téma mě natolik zaujalo, že bych to opravdu ráda zkusila.“ Účastnice

Grafy níže znázorňují, že po letní škole plánovalo lektorovat 81% účastnic, na konci skutečný zájem vyjádřilo 75%. Účastnice ovšem měly mnohem konkrétnější představu, co lektorování obnáší a co chtějí lektorovat. Přitom ne všechny chtějí

lektorovat jednu ze 3 původních odborností – jsou většinou více flexibilní. Dále viz příloha 6.1 (lektorské výstupy v rámci dané odbornosti, uskutečněné na závěrečném setkání) a 6.2 (preferované oblasti lektorování).

Graf č. 4 a 5: Srovnání odhodlanosti pracovat jako lektorka DVPP na počátku a na konci projektu

Níže je popsána zkušenost absolventky, která původně lektorovat neplánovala, ale nyní je odhodlána působit jako lektorka DVPP.

Jitka Hegrová, učitelka ZŠ – Uvědomila jsem si, v čem jsem odlišná a co mohu předávat

Nejdřív jsem nevěděla, o co se jedná. Celý rok mě někam vedl. Vůbec jsem si nedovedla představit téma pro lektorování, ve kterém bych mohla být dobrá. Přemýšlela jsem o lektorování angličtiny, ale myslela jsem si, že jako lektor bych musela mít vydanou odbornou publikaci. V průběhu projektu jsem se víc setkávala s ostatními a uvědomovala si, že jsem v něčem dobrá a že téma, co jsem chtěla, je dobrý nápad.

Jde o výukovou metodu CLIL (Content and Language Integrated Learning, tedy obsahově a jazykově integrované učení)³, s jejíž pomocí začleňujeme výuku angličtiny do standardních předmětů 1. stupně ZŠ i do mimoškolního vzdělávání v družině.

Angličtina se v nižších ročnících učila a stále učí jen pár hodin týdně (záleží na ročníku). Pro upevnění slovíček, písniček a jednoduchých frází začaly družinářky využívat anglický jazyk i ve školní družině, později se ukázalo, že se jednalo o jednoduchou formu metody CLIL. Před 7 lety, tedy v době mého nástupu jsem se s kolegyněmi v ŠD domluvila, že by bylo vhodné angličtinu procvičovat každý den i v běžných předmětech. Až nyní, v listopadu 2014 jsem získala Certifikát, díky němuž mohu využívat metodu CLIL do výuky. Metodu plánujeme též zahrnout do školního vzdělávacího programu. Děti to strašně baví, je to pro ně přirozené. Já sama se dále učím anglicky.

Nejvýznamnější změnou, kterou projekt společnosti Fakta s.r.o. přinesl, je to, že jsem si uvědomila svůj potenciál, že co dělám, mohu předávat. Tedy že mohu školit začleňování výuky angličtiny do standardních předmětů 1. stupně ZŠ metodou CLIL.

Téma jsem konzultovala s mentorem i na víkendových setkáních, kde jsme řešili anotaci. Ještě těsně před lektorským výstupem jsem s mentorem řešila změny. A po úspěšném absolvování projektu bych ráda lektorovala dál, ač jsem to na začátku vůbec neplánovala.

*Lektorský výstup Jitky Hegrové na závěrečném setkání
(foto: Dagmar Buchtová)*

³ http://www.nuv.cz/uploads/Publikace/CLIL_ve_vyuce.pdf

Faktory, které nejvíce přispěly k dosažení těchto cílů

Mezi hlavní faktory, které dosažení cíle projektu ovlivňují, patří **motivace** a **sebedůvěra** účastnic. Ta dle názoru účastnic i lektorů stoupá s **lektorskou praxí**.

Proto několik účastnic v závěrečných dotaznících (10%) přímo navrhovalo, aby se i některé odborné workshopy či dvoudenní setkání více věnovaly lektorským dovednostem či aby zde účastnice měly krátké lektorské výstupy. Tento požadavek vzešel též ze všech fokusních skupin. Další jednotlivé tipy zahrnovaly jinou organizaci letní školy a závěrečného setkání, nahrazení e-learningu příručkou, kterou by všichni obdrželi na letní škole, jasná pravidla, volitelnost odborných workshopů, výměnu některých lektorů a oslovení vedení škol s žádostí o podporu účastnic. Jedna účastnice a několik lektorů doporučilo též delší program: místo 9 měsíců navrhli 1 až 1,5 roku.

„Zajímal mě trénink lektorských dovedností. Možnost vyzkoušet si prezentace bylo málo, teď je pro mne šok lektorovat 6-ti hodinový blok. Nemám zkušenosti. Je odlišné, když mluvím před dětmi či rodiči a (když prezentuji) před odborníky. Nemám tuto zkušenost. Není to možné zvladnout.“
Účastnice

Dva mentoři zmínili, že účastnice často vítaly spíše (pedagogické) rady než možnost objevovat odpovědi samy v rámci mentoringu či e-learningu. Dle tohoto názoru to může souviset s mírou odhodlání skutečně pracovat jako lektorka DVPP. Vedle motivace bylo dle několika osob též **skloubení s prací** a dalšími povinnostmi (při zachování zdraví) a podpora **vedení** školy, kde účastnice pracuje.

„Díky za perfektní zázemí a péči“ Účastnice

Dle několika zúčastněných hrála důležitou roli při realizaci projektu dobrá **organizace a péče** o účastnice.

„Velké díky a smekám za celkovou organizaci tohoto velkého projektu!!“ Účastnice

Příjemné prostředí totiž napomáhalo dále rozvíjet diskuse i nad rámec oficiálního programu. Účastnice si také ve skupinách vzájemně poskytovaly všestrannou podporu.

„Byla jsem velmi spokojena, báječně zapálení lidé, velmi podnětné.“ Účastnice

Závěr: Absolventky projektu posílily své lektorské dovednosti a jsou připraveny fungovat jako lektorky DVPP. Některé absolventky si již lektorování vyzkoušely, k čemuž by bez projektu pravděpodobně neměly takovou odvahu. Asi 75% absolventek vyjádřilo zájem skutečně lektorovat “své téma”, ovšem jen menšina bude příležitosti aktivně vyhledávat. Mezi hlavní faktory úspěchu patří motivace, sebedůvěra, lektorská praxe, příležitosti lektorovat, možnost skloubení s dalšími povinnostmi a podpora nadřízených.

4.3 Užitečnost

Trénink lektorských dovedností a mentoring byly nejužitečnější a nejvíce přispěly k dosažení cíle

*„Nejvíc mě obohatil závěrečný víkend: 28 témat (které, jsem absolvovala), všechny byly skvělé, perfektně zpracované.“
Účastnice*

V přípravě na lektorování DVPP absolventkám dle anonymních závěrečných dotazníků nejvíce pomohl trénink lektorských dovedností na letní škole (51 % účastnic), dále konzultace a podpora formou mentoringu (43 %), vlastní lektorský výstup i výstupy ostatních a zpětná vazba v rámci závěrečného setkání (29 %), sdílení informací a zkušeností v rámci dvoudenních setkání (27 %) a rozvoj prezentačních dovedností s využitím programu PowerPoint (22%). Fokální skupiny vyzdvihly též sdílení zkušeností mezi účastnicemi, ale i s kvalitními lektory / mentory. Mezi ostatními nápomocnými aktivitami se objevil nácvik praktických dovedností a ukázky na odborných

„Úžasný kurz. Projekt vedoucí k rozvoji osobnosti účastnic. Podnětné. Děkuji.“ účastnice

workshopech či osobitý přístup lektorů anebo všeobecná podpora ze strany společnosti Fakta s.r.o. E-learning, odborná literatura a pomůcky dle vlastního výběru, konkrétní seminář apod. též zmínilo několik účastnic.

„Setkala jsem se s kolegyněmi z celé republiky. Všechny (jsou) zapálené pro mateřinku, člověk si tu nepřipadá jako blázen. Vzájemně se motivujeme... Ani si neumíte představit, jak jsem se sem těšila, abych mohla žít.“ Účastnice

Několik osob zmínilo i nejméně nápomocné aktivity. Nejčastěji to byly workshopy týkající se programu PowerPoint či SMART v případě, že docházelo k technickým potížím v brněnské učebně (10 %), dále obecně odborné workshopy (8 %, viz též detailní hodnocení workshopů v příloze 6.12) a v jednom případě mentoring a e-learning. Několik účastnic si stěžovalo na přílišný důraz na dodávání kvalitně splněných úkolů v rámci e-learningu. Dle tohoto názoru měla být komunikace vstřícnější a měla zohlednit časové vytížení účastnic. Úkoly by měly být plněny dobrovolně. Některé účastnice určitou důraznost naopak uvítaly.

„Na začátku bylo vidět spoustu věcí, na kterých bylo třeba zapracovat, ale nešlo vše změnit. Díky mentoringu se účastnice soustředily na jednu až dvě prioritní věci.“ Lektor/ka a mentor/ka

V rámci mentoringu účastnice ocenily fakt, že se mohly samy nastavit cíle a že získaly cenné rady. Mentoři se zúčastnili minimálně jednoho lektorského vystoupení a poskytli jim zpětnou vazbu, což považovaly účastnice za velmi užitečné. Formu mentoringu některé účastnice již využily i pro mentoring studentů (budoucích pedagogů) či kolegyně.

Semináře (resp. workshopy) byly dle účastnic zcela či spíše užitečné. Využití viděly účastnice spíše ve výuce na školách než v lektorování. Výjimkou byl zejména seminář Power-point v práci lektora DVPP a dále též několik odborných seminářů (viz příloha 6.12).

Lektoři seminářů měli dle účastnic odpovídající zkušenosti, dokázali zapojit účastníky a témata pojali srozumitelně. Účastnice též ocenily sdílení zkušeností s ostatními (zejména dvoudenních seminářů) a výukové materiály. Podněty na zlepšení se týkaly spíše funkční techniky (na tvorbu prezentací), případně úpravy tempa dle účastnic (ve stabilních skupinách se často mísily začátečníci i pokročilí v konkrétním tématu jako např. PowerPoint) a dále též nácvik na kameru. Jedna účastnice navrhla věnovat se netradičním tématům, např. tvorbu portfolia dítěte v mateřské škole.

Jedna lektorka navrhla, aby měly účastnice možnost si vybrat, který seminář by pro ně byl nejužitečnější, popřípadě aby si mohly samy zaměření semináře navrhnout. Společnost Fakta s.r.o. tento postup do budoucna zvážila. Jistým omezením je však podle ní fakt, že semináře musí být přesně určeny v žádosti o dotaci. Dále se též obává, že mezi účastnicemi nebude panovat shoda. Přiklonila se tedy k názoru, že by se v budoucnu u obdobného projektu více věnovala rozvoji lektorování (bez ohledu na odbornost), odborných seminářů by zařadila méně a poskytla by strukturu pro jejich sledování z lektorského pohledu. Též zdůraznila nutnost inspirovat účastnice, jaká témata jsou zajímavá a jaká sednou právě jim.

Účastnice měly na závěrečném setkání v květnu 2015 předvést svůj 30ti minutový lektorský výstup, jakož i anotaci 6ti hodinového workshopu na téma související s jednou ze 3 odborností. Některé setkání vnímaly jako zkoušku a obávaly se jej. Ovšem řada nakonec vyzdvihla vzájemnou inspiraci díky řadě nových témat. Pro několik účastnic to byl navíc významný krok k veřejnému lektorování, neboť část publika neznala. Část absolventek by proto uvítala již dřívější možnost praxe.

„Nelimitovala bych to závěrečnou zkoušku, ale uvítala bych průběžné vystupování. Uvítala bych též srovnání mých dovedností na počátku a na konci projektu, např. formou videa.“ Účastnice

Účastnice považovaly všechny komponenty projektu za užitečné. Byla ceněna též jejich propojenost. Někteří lektoři poznamenali, že lektorské dovednosti lze rozvíjet bez ohledu na konkrétní odbornost.

„Děkuji za možnost zúčastnit se tohoto projektu, byl zajímavý, přínosný, ukázal mi nové možnosti uplatnění.“ Účastnice

Vzdělávací program byl celkově považován za náročný - několik účastnic uvedlo, že „nabitý program nestíhá“ či že jim bylo nepříjemné připomínání „úkolů“ z e-learningu. Faktem ovšem je, že i ty byly ceněny (např. průzkum trhu a volba vhodného tématu). Několik účastnic si část materiálů vytiskla pro samostudium. Těšily

se též na četbu splněných úkolů ostatních účastnic.

*Letní škola – rozvoj lektorských dovedností
(foto: Dagmar Buchtová)*

Závěr: Nejužitečnější aktivity projektu zároveň nejvíce přispěly k projektovým cílům: zejména trénink lektorských dovedností na letní škole, mentoring, sdílení zkušeností mezi zúčastněnými a závěrečné setkání.

4.4 Účinnost a úspornost

Schválený rozpočet 4.980.992 Kč byl vynaložen na výstupy níže. Skutečné výdaje nebyly v době závěrečné evaluace k dispozici, neboť projekt nebyl zcela ukončen. Proto nebyly analyzovány. Společnost Fakta s.r.o. se v průběhu projektu potýkala s různým výkladem přímých nákladů z pohledu MŠMT a finančního úřadu. Vše bylo v době závěrečné evaluace již vyjasněno.

Dle názoru účastnic byla kvalita lektorů, ubytování, stravy a učeben odpovídající. Pouze v případě „Je fajn, že jsou projekty z grantů, jinak nemají školy peníze. Cena je pro nás důležitá.“ Účastnice technických školení by uvítaly spolehlivější techniku. Některé účastnice výslovně uvítaly, že vzdělávání je poskytováno zdarma, zatímco jeden lektor upozornil, že finanční příspěvek může lépe zajistit vážné zájemce.

Projekt úspěšně absolvovalo 49 budoucích lektorek – 605 účastí

Projekt plánoval proškolit za rok 48 učitelů v celkem 4 různých skupinách. Ve skutečnosti projekt zahájilo 50 osob. I přes velkou náročnost celoročního projektu byla velmi vysoká účast na jednotlivých aktivitách (77 % až 100 %, viz příloha 5.5). Celkem 48 osob se zúčastnilo závěrečného setkání a další 1 účastnice odevzdala požadovaný výstup elektronicky. Tudíž 49 osob projekt úspěšně dokončilo. Jedna účastnice odstoupila z pracovních a zdravotních důvodů v listopadu 2014. Indikátor účasti na jednotlivých aktivitách byl překonán: místo 576 dosáhl 605 účastí.

„Projekt byl pro mě časově náročný (výjezdy, úkoly, limity), ale rozhodla bych se pro, kdybych se měla znovu rozhodovat. Bavilo mě to! 😊“ účastnice

Plánované výstupy, které byly vytvořeny, resp. zrealizovány

- 3 vzdělávací programy – letní školy zaměřené na rozvoj lektorských dovedností ve třech oblastech odbornosti pro učitele MŠ a ZŠ, včetně výukových materiálů a prezentací před skupinou.
- 16 dvoudenních setkání a 24 kratších workshopů, včetně výukových materiálů. Příspěvky účastnic probíhaly neformálně.
- 3 vytvořené příručky k lektorským dovednostem v oblasti polytechnického vzdělávání, dále diferenciaci vzdělávání se zaměřením na práci s „problémovými“ dětmi a programů vhodných pro předškolní vzdělávání se zaměřením na školní zralost. Tyto příručky byly využívány v e-learningu.
- Seznam úspěšných absolventek s kontaktními údaji a s uvedením zaměření účastnic.
- E-learning
- Zprávy z mentoringu, kde účastnice popisují, které prvky mentorské práce zařadí do svého učitelského či lektorského portfolia.
- Evaluační plán a tato závěrečná evaluační zpráva.

Neplánované výstupy

- Kompetenční model lektora – byl využit k autoevaluaci a výběru oblastí, na kterých se účastnice rozhodly pracovat. Ke konci projektu účastnice hodnotily pokrok s mentory pouze ve vybraných oblastech, resp. v konkrétních nastavených cílech.
- Individuální akční plány účastnic – byly výstupem z letní školy a sloužily jako podklad pro prvotní diskusi s mentorem, tedy v čem by se chtěla účastnice dále rozvíjet a jak.

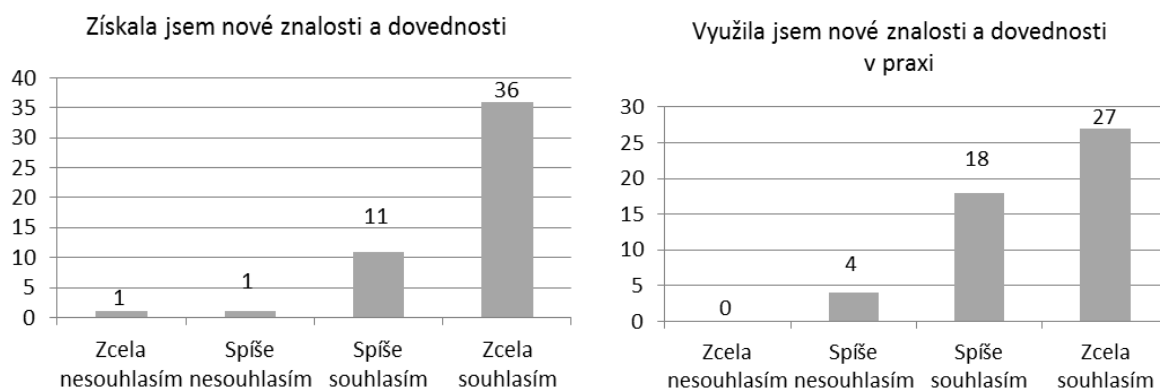
- Mentorské smlouvy účastnic s mentory – byly dohodou mezi mentorovanými a mentory ohledně zaměření mentoringu a způsobu spolupráce.
- Závěrečné lektorské výstupy 49 účastnic, z toho 48 přímo na závěrečném setkání.
- Záznamy z pozorování závěrečných lektorských výstupů účastnic – byly výstupem ze závěrečného setkání a sloužily k záznamu zpětné vazby od mentora, účastnic i dalších lektorů. Následně ji využili mentoři k závěrečnému setkání s mentorovanými.

Závěr: Projekt vytvořil kvalitní výstupy. Detailní analýza výdajů není součástí této evaluační zprávy, s ohledem na výši skutečných výdajů na účastnici a řadu dalších plánovaných i neplánovaných výstupů lze projekt hodnotit jako hospodárný. Řadu výstupů bude možno dále využít.

4.5 Dopady a jejich udržitelnost

Účastnice již využily nové znalosti a dovednosti v praxi, část již lektorovala

Valná většina účastnic (96%) zcela či spíše souhlasila, že získala nové znalosti a dovednosti. Téměř všechny je též dle závěrečných dotazníků využily v praxi; viz grafy níže.

Graf č. 6 a 7: Nové znalosti a dovednosti a jejich využití v praxi

„Jedna účastnice začala reagovat jinak, když očekávala „útok“ dítěte. Nediskutovala s ním, snížila hlas a odložila to na odpoledne. Eliminovala útok.“
Lektor/ka a mentor/ka

Několik účastnic začalo lektorovat v rámci stanovených oborů i mimo ně, přičemž uznává, že je to mimo jiné i díky hodnocenímu projektu. Řada účastnic též využila nabyté tipy např. při práci s kolegy, rodiči i dětmi. Absolventky se často dívají na lektory jinak – viz citace.

„Koukám na lektory jinak. Byla jsem na školení (mimo hodnocený projekt). (Říkám si,) kluku, ani nezaujmeš, byl strohý, suchý, nudný. Ano, člověk to začíná hodnotit.“
Účastnice

Projekt měl vliv i na zvýšení sebevědomí účastnic či mimopracovní změny, jak popisuje příběh níže.

Petra Nováková⁴ – Začala jsem prezentovat na veřejnosti

Byla jsem vyslána jako zástup na tři dny letní školy, ale nakonec jsem projekt absolvovala celý. Až na letní škole jsem zjistila, že jde o lektorování. Mluvení ovšem není moje silná stránka, nemám potřebu být nejlepší a středem pozornosti, je mi bližší být v roli nenápadného průvodce a podporovatele. Díky událostem, které se udály v mém soukromém i pracovním životě, jsem se rozhodla této příležitosti využít k osobnímu posunu, i když tato cesta pro mě nebude lehká.

V projektu společnosti Fakta s.r.o. jsem spíše poslouchala, protože kromě jedné příležitosti na letní škole jsme se k mluvení před někým téměř nedostaly (to není výtku). Přednášky s projektem spojené nás připravily technicky, teoreticky, programově. Pro mě, jako začínajícího lektora, byly velmi užitečné. Díky vzájemně respektujícímu chování organizátorů, příjemnému ubytování a dalším aktivitám jsem zde našla jakousi „důstojnost“ a zažila si přátelské a respektující prostředí podobně zaměřených lidí. Můj mentor velmi dobře rozpoznal moji potřebu podpory a mé možnosti v daném čase, a tím mi velice pomohl. V rámci projektu jsem získala informace o práci s trémou.

Souběžně jsem absolvovala přípravu na mentorství zážitkové pedagogiky v projektu Školky přes hranice. Zde jsem měla více příležitostí k vystupování před skupinou, vedla jsem hry, představovala projekty a prostě jsem mluvit potřebovala, tak jsem mluvila. Pak jsem odjela na pracovní cestu do Finska, hovořila jsem, jak to šlo a postupně se otkávala. Teď plánuji u nás ve městě přednášku o Finsku. Dříve bych vše jen připravila, ale neprezentovala bych. Teď prezentuji. Je to pro mne nové dávat o sobě vědět, prosadit se.

Projekt společnosti Fakta s.r.o. mi pomohl udělat krok dál. Ráda bych svoji přednášku, která vznikla v rámci projektu společnosti Fakta s.r.o., využila v praxi.

Projekt byl přínosný pro lektory i realizátora

„Některé účastnice velmi těžce nesly, když měly na letní škole prezentovat. Teď už prezentují v pohodě. Posílilo je to. Pro mne je lidsky významné, že jsem si uvědomil/a, jak stresující pro někoho může být veřejné vystoupení.“
Lektor/ka a mentor/ka

Někteří lektori změnili pohled na účastnice, či obecně na učitele, viz citace. Projekt byl významný i pro realizátora. Společnost Fakta s.r.o. získala díky projektu nové zkušenosti s mentorováním, novými

„Začala jsem učitele vnímat jinak než jako poradenskou pracovnici. Jsou tvořiví, aktivní, mají zájem. Do té doby jsem znala učitele vyčerpané, žehrající na systém.“ Lektorka a mentorka

lektory i externí evaluací. Díky projektu identifikovala několik lektorek, se kterými plánuje v budoucnu spolupracovat při DVPP.

⁴ Jméno bylo na žádost účastnice změněno.

Sebedůvěra, motivace, atraktivní téma, příležitosti a podpora – 5 klíčových faktorů udržitelnosti

Aby mohly absolventky lektorovat, potřebují vedle lektorských dovedností (viz výše) jednak dostatečnou sebedůvěru a motivaci, jednak téma, které bude pro pedagogické pracovníky atraktivní, dále průběžné příležitosti (tedy praxi) a podporu.

Řada účastnic bojovala s výběrem vhodného tématu, ve kterém by se cítily dostatečně zkušené a které by mohly lektorovat. **Témata** těch, které skutečně plánují lektorovat (viz příloha 6.2), pokrývají široké spektrum stanovených okruhů dle MŠMT od polytechniky (7 účastnic), přes diferenciaci (9) až po školní zralost (7). Řada dalších se úžeji specializuje v rámci těchto oblastí (čtenářská gramotnost, socioemoční podpora dítěte v MŠ, práce s dětmi s odkladem školní docházky, psychomotorické hry v předškolním věku, znevýhodněný romský žák ve škole, komunitní kruh apod.), či má témata související a průřezová (netradiční metody výuky - 4, formativní hodnocení, příčiny školních neúspěchů, angličtina ve standardních předmětech, legislativa, management, informační technologie). Několik workshopů připravených účastnicemi v závěru projektu lze dle společnosti Fakta s.r.o. bez úprav přímo nabízet českým školám.

„Měli bychom najít díru na trhu. Ovšem často ti, kteří (vzdělávání) nejvíce potřebují, nemají zájem.“ Účastnice

*„Mám strach, že když (absolventky) nedostanou šanci, skončí. Budou se pak bát.“
Lektor/ka a mentor/ka*

Několik účastnic, které dříve jako lektorky nepůsobily, již dostalo **příležitost** lektorovat v průběhu projektu, čehož využily, viz příklad níže. Jsou informovány o tom, že jejich nabídka bude zařazena do databáze lektorů, ovšem uvítaly by bližší informace o dalších krocích pro lektory DVPP ze strany MŠMT. Také by ocenily nabídku lektorovat (viz podpora níže). Lektoři doplnili, že účastnice samy mohou oslovit ředitele s nabídkou na lektorování. Další možností je též využít dalších projektů ze strukturálních fondů, např. v rámci výzvy č. 56⁵ zaměřené na rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti, výuku cizích jazyků a podporu výuky matematiky, přírodovědných a technických oborů v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK). Absolventky se mohou zapojit např. jako lektorky semináře „Jak založit čtenářský klub“.

Absolventky, které skutečně plánují lektorovat, by dle závěrečných dotazníků uvítaly různorodou **podporu**. Celkem 10krát byla zmíněna spolupráce se vzdělávací institucí, která by pomohla s akreditací workshopu, zařadila by jej do nabídky a popřípadě by workshop i organizovala. Dále by 8 absolventek ocenilo další vzdělávání (psychologie, prezentační dovednosti, lektorské dovednosti, pozorování jiných seminářů). Sedm budoucích lektorek též vítá možnost nadále konzultovat lektorování s mentorem, případně s jiným zkušeným lektorem (např. přípravu workshopu), a to i po konci projektu. Pět by uvítalo konkrétní příležitost lektorovat, popřípadě si procvičovat svoje téma například s kolegyňami. Dvakrát byla vyzdvížena podpora vedení školy, kde účastnice pracuje, jednou pak podpora rodiny, kolegyň, zadavatele a též stálý kontakt se společností Fakta s.r.o. Některé absolventky váhají z časových či ekonomických důvodů, popřípadě si nebyly jisty tématem. Dle většiny lektorů a některých účastnic by bylo vhodné zorganizovat ke konci roku 2015 následné setkání účastnic, kde by mohly sdílet své zkušenosti z lektorování a vzájemně se inspirovat. Některé účastnice by uvítaly ještě do konce projektu konkrétní návod, jak pokračovat dál (jak akreditovat, na koho se obrátit s prosbou o akreditaci či organizaci workshopu, apod.).

⁵ <http://www.op-vk.cz/cs/zadatel/vyzvy-op-vk/vyzvy-op-vk/nove-vyzvy/vyzvy-ipo/vyhlaseni-vyzvy-k-predkladani-individualnich-projektu-ostatnich-oblast-podpory-1-1.html>

Níže je příběh účastnic, které se již chopily příležitosti a lektorují.

Květoslava Lenková a Petra Fiklíková – Nikdy neříkej (lektorování) nikdy

Petra Fiklíková: Přišla mi nabídka na lektorování z Národního institutu pro další vzdělávání (NIDV) Ústí. Byla jsem původně přihlášená jako účastnice, ale lektorka nemohla a doporučila mne. Normálně bych nabídku odmítla, ale přišlo mi to kontraproduktivní, když se zároveň učím lektorovat. Nebyla jsem si jistá, měla jsem jen anotaci semináře. Šlo o kolokvium ředitelů MŠ i ZŠ. Zatímco první přednášející měla na starosti legislativu, já jsem ji doplňovala příklady z praxe. Publikum se ptalo. Pak mi volala jedna ředitelka a ptala se na přechod dítěte na ZŠ. Neměla jsem z toho tehdy špatný pocit, i když jsou určitě daleko lepší semináře.

Garantka semináře mi poté nabídla spolupráci. Jako téma mě napadla sociálně emoční podpora, kterou jsme s Květou v rámci projektu společnosti Fakta s.r.o. připravovaly. Dala jsem si tedy podmínku, že budeme lektorovat spolu. Rovněž připravujeme seminář na polytechnickou výchovu. Naše učitelky byly z podobných školení nadšené. Je to aktuální téma.

Po letní škole jsme lektorovat nechtěly, zajímala nás školní zralost. Hodně jsme se bály. Pak nazrál čas. Tady (v projektu) si to vyzkoušíme. Kromě projektu společnosti Fakta s.r.o. nám pomohly i zkušenosti, které jsme načerpaly v Anglii. Ovšem nebýt letní školy a příležitosti, nelektorovaly bychom.

Květoslava Lenková: Tady (na závěrečném setkání) to pro mne byla premiéra. Mám ze sebe radost. Líbila se mi zpětná vazba, že jsme se dobře doplňovaly. Ocenil to i lektor – profesionál. To je milé. Naše dnešní vystoupení (na závěrečném setkání) bylo úžasnou motivací. Chvála pomáhá – máme větší chuť do toho jít.

Už není cesty zpět... tedy v pozitivním slova smyslu. Máme anotaci, semináře jsme ve spolupráci se vzdělávací agenturou právě zaslaly k akreditaci. Teď na procházce vymýšlíme další témata, která by nám oběma sedly.

*Lektorský výstup Květoslavy Lenkové a Petry Fiklíkové na závěrečném setkání
(foto: Eva Rakušanová)*

Nízká sebedůvěra a motivace jsou největší překážkou

Absolventky, které lektorovat neplánují, uvedly tyto překážky: trému před cizími lidmi a malou sebedůvěru (3), nedostatečnou praktickou zkušenost s lektorováním v bezpečném prostředí (2), velké časové vytížení (2), nedostatečnou podporu vedení školy, kde účastnice pracuje (např. uvolnění ze školy), zdravotní stav (1) a nedostatek příležitostí (1).

Závěr: Ač je většina absolventek připravena na lektorování a část již dokonce lektorovala, záleží na jejich možnostech a též příležitostech na trhu. Je proto pravděpodobné, že menší část absolventek bude skutečně lektorovat v rámci DVPP, pokud nedostanou konkrétní příležitost od MŠMT. Zároveň se očekává, že absolventky budou využívat nabyté znalosti a dovednosti ve své pedagogické činnosti, a to v přímé výuce i při práci s kolegy či rodiči.

5 Doporučení a poučení

5.1 Doporučení

Na základě výše popsaných zjištění a závěrů byla zformulována následující doporučení, které jsou určena buď realizátorovi či MŠMT.

Doporučení	Zdůvodnění	Komu
1) Informovat lektory DVPP o dalších krocích – co nejdříve	Absolventky neznají plány MŠMT na využití lektorů DVPP.	MŠMT
2) Rozvíjet obecně lektorské dovednosti pedagogů, bez omezení na konkrétní odbornost (výjimkou je tzv. školení školitelů konkrétního akreditovaného programu) – v dalších výzvách	Lektorské dovednosti se výrazně neliší dle různých odborností v rámci DVPP, vychází z obecných principů andragogiky. Kombinace 3 odborností a lektorského výcviku se prokázala jako náročná, zejména pokud se od absolventek projektu neočekává přesná replikace konkrétního semináře, ale spíše inspirace a rozvoj vlastního akreditovaného programu. Navíc pedagogové na školách, odkud absolventky projektu pochází, mají různorodé rozvojové potřeby. Každá absolventka tak má možnost získané dovednosti skutečně uplatnit v praxi v rámci stanovených 3 oborů, ale i mimo ně.	MŠMT
3) Zaslat absolventkám závěrečné poděkování a možnosti dalších kroků (tipy, kde si lektorování vyzkoušet, jak postupovat ohledně akreditace apod.).	Řada účastníků potřebuje brzkou příležitost si lektorské dovednosti vyzkoušet, aby se zbavila obav a získala sebejistotu. Ovšem často neví, jak na to. Dle většiny lektorů a části účastníků by bylo vhodné zorganizovat následní setkání účastníků, kde by mohli sdílet své zkušenosti z lektorování a vzájemně se inspirovat.	Fakta s.r.o.
4) Dát absolventkám možnost lektorovat aktuální semináře společnosti Fakta s.r.o. společně se zkušenými lektory		
5) Nabídnout do konce roku 2015 příležitosti k setkání a zároveň lektorování či veřejnému vystoupení, přičemž lze využít existujících konferencí a setkání (Eduforum aj.)		

6) Případný budoucí program přípravy lektorů DVPP zjednodušit a soustředit se na kombinaci rozvoje lektorských dovedností v praxi a mentoringu.	Hodnocený projekt byl úspěšný zejména díky tréninku lektorských dovedností na letní škole, mentoringu, sdílení mezi zúčastněnými a závěrečnému setkání. Klíčové bylo též sebezpoznání a identifikace vlastních silných stránek. V případném budoucím programu je třeba umožnit účastnicím častěji si zkusit lektorování a získat zpětnou vazbu. Též je velmi vhodné průběžně doplňovat principy, metody a typy pro lektorování. ⁶	Fakta s.r.o.
7) Vybírat účastníky/ce pokud možno s ohledem na motivaci pracovat jako lektoři/ky DVPP. 8) Připravit „ochutnávku“ lektorování DVPP, aby mohl být osloven širší okruh učitelů.	Cílovou skupinou byly zejména zkušené učitelky MŠ/ZŠ, které se chtěly dále vzdělávat a jen asi z poloviny i lektorovat. Tento fakt ovlivnil míru zapojení účastnic do projektu a zřejmě ovlivní i skutečné lektorování. Na druhou stranu část účastnic možnost lektorovat zaujala právě díky projektu, zejména tréninku lektorských dovedností na letní škole. Ten by tedy mohl fungovat i samostatně jako „ochutnávka“, což by mohl být efektivnější a hospodárnější. Rozvinuté dovednosti by účastníci mohli využít např. při rozvoji mladších kolegů či práci s rodiči.	Fakta s.r.o.
9) Nabídnout různé styly lektorování či facilitace i různé pohledy na obory (např. diferenciaci, práce s „agresivním“ dítětem)	Řada účastnic nabyla domu, že musí být špičkovými odbornicemi či prezentátorkami, aby mohly lektorovat. Přitom existuje řada způsobů, jak lektorovat, či např. pouze facilitovat diskuse mezi odborníky (viz www.artofhosting.org aj.). Některá témata lze řešit rovněž alternativně, např. agresivitu skrze nenásilnou komunikaci apod.	Fakta s.r.o.

⁶ Průběžnou praxi v jednotlivých metodách a dovednostech aplikuje např. program „Lektor – metoda zážitkové pedagogiky“ v rozsahu 102 hodin výuky. Č.j.: MSMT - 20297/12 - 24/ 655, dále viz <http://www.psl.cz/index.php?menu=2&kurz=148>

5.2 Poučení

- Pokud se nezmění podmínky následujících výzev, je třeba počítat s tím, že z původního počtu zájemců o projekt se může i polovina odhlásit i změnit vzhledem k jiným příležitostem či změně okolností.
- Účastnice potřebovaly od počátku jasné informace (např. o celé struktuře ročního programu, či akreditaci), instrukce (např. co přesně sledovat u lektorů odborných seminářů) a pravidla (např. o pravidlech účasti, či podmínkách pro úspěšné absolvování kurzu). Zatímco společnost Fakta s.r.o. preferovala dobrovolnost všech aktivit, některé účastnice požadovaly, aby byla stanoveno minimální % účasti k úspěšnému absolvování programu.
- Úroveň technických znalostí se mezi účastnicemi značně lišila – je vhodné účastnice rozčlenit dle úrovně znalostí či využít zkušené účastnice k „mentorování“ nezkušených.
- Osvědčily se certifikáty o absolvování každého workshopu či setkání, které sloužily jako podklad pro vysvětlení absence ve škole i do portfolia pro kariérní řád.
- Vzhledem k nutné podpoře budoucích lektorů ze strany vedení doporučily některé účastnice, aby Fakta s.r.o. v budoucnu zaslala dopis vedení škol, kde by vyzdvihla výhody programu (vzdělávání dalších učitelů, aktuální materiály apod.) a požádala o uvolnění pracovnice na jednotlivé části programu.
- Evaluace pomohla upravit projekt dle potřeb účastnic a průběžné zpětné vazby na jednotlivé aktivity. Průběžná evaluace v polovině projektu se velmi osvědčila. Díky rozhovorům a skupinovým diskusím, respektive fokusním skupinám bylo možno získat detailní vyjádření účastnic, což by dotazníky neumožnily. Bylo tak možné včas reagovat na různé potřeby a zapracovat řadu doporučení. Důležité bylo též informovat účastnice o výstupech evaluace a způsobech, jak společnost Fakta s.r.o. zohlední návrhy na změny. V obdobném projektu by bylo vhodné nahrávat minivystoupení účastnic na počátku a na konci na video, aby byl patrný posun. Místo standardních dotazníků na konci seminářů se jeví jako vhodnější praxe z letní školy – tedy různé, inovativní formy zpětné vazby (co se líbilo, co dělat jinak).

„Normálně řešíme víc organizační věci. Evaluace pomohla osvětlit názory účastnic, které bychom jinak nezískaly z dotazníků.“
Projektový tým

6 Přílohy

6.1 Přehled témat lektorovaných v rámci projektu

(témata jsou uvedena za každou účastnici, pokud je téma uvedeno dvakrát, pak bylo lektorováno dvěma účastnicemi)

Oblast diferenciací vzdělávání se zaměřením na práci s problémovými dětmi

1. Daltonské vyučování
2. Daltonské vyučování
3. Diferenciace ve vzdělávání z pohledu současné legislativy
4. Diferencovaná výuka
5. Diferencovaná výuka
6. Efektivní výuka anglického jazyka v běžných předmětech na 1. stupni
7. Formativní hodnocení
8. Jak postupovat v případě rizikového chování žáka
9. Kazuistika
10. Komunitní kruh
11. Náměty činností pro žáky se specifickými poruchami učení na II. stupni základní školy v jazykové výchově
12. Neúspěchy dětí 1. stupně základní školy a možnosti jejich řešení
13. Novela §16 školského zákona, přímý dopad na vzdělávání žáků
14. První třídou krok za krokem
15. Předškolní dítě a dyslexie
16. Příprava předškolních dětí na vstup do 1. třídy základní školy
17. Romský žák ve škole – specifika romské minority ve vztahu ke vzdělávání
18. Specifické formy výuky na malotřídní škole
19. Specifické poruchy chování se zaměřením na Tourettův syndrom
20. Šikana v předškolním věku
21. Tvorba minimálně preventivního programu – diferencovaná práce s dětmi s projevy rizikového chování
22. Učíme se spolu žít
23. Vliv stravy na chování dětí
24. Využití typologie MBTI v praxi
25. Využití typologie MBTI v praxi
26. Zážitekový kurz o komunikaci s rodiči pro začínající učitele

Oblast polytechnické vzdělávání

1. Čím budu?
2. Hrátky se zvířátky
3. ICT v polytechnickém vzdělávání
4. Logopedická prevence s využitím Montessori pomůcek
5. Logopedická prevence s využitím Montessori pomůcek
6. Malý princ a experimenty z fyziky a chemie
7. Polytechnické vzdělávání v mateřské škole a ve spolupráci mateřské školy s ostatními subjekty
8. Polytechnika v mateřské škole
9. Školní zahrada jako přírodní učebna
10. Technika, umění a jejich využití v oblasti polytechnického vzdělávání
11. Využití polytechniky v mateřské škole
12. Využití technických hraček u dětí předškolního věku

Oblast programů vhodných pro předškolní vzdělávání se zaměřením na školní zralost

1. Školní zralost v mateřské škole
2. Socio-emoční podpora u dětí předškolního věku
3. Školní zralost a práce s dětmi nadanými
4. Socio-emoční podpora u dětí předškolního věku
5. Hrou k očekávaným výstupům
6. Hrou k očekávaným výstupům
7. Jak pomoci hyperaktivním dětem v mateřské škole se zaměřením na diagnostiku dětí s ADHD a dětí se STŠR
8. Podpora rozvoje dítěte s odkladem školní docházky
9. První třídou bez problémů
10. Školní zralost a připravenost
11. Do první třídy ano, či ne...?

6.2 Přehled témat, které by účastnice chtěly lektorovat v budoucnu

(konkrétní téma uvedly pouze účastnice, které spíše nebo zcela jistě plánují lektorovat)

Oblast diferenciacie vzdělávání se zaměřením na práci s problémovými dětmi

1. Cokoliv – zaměřeno prakticky, nejraději pro začínající učitele, zástupce apod. (běžná škola)
2. Čtenářskou gramotnost, metodiku výuky v 1. – 3. ročníku
3. Didaktické hry ve výuce na malotřídní škole
4. Formativní hodnocení, Třídnické hodiny (domečky) + komunitní kruh s prožitkem + práce s týdenními plány
5. Hry a aktivity v anglickém jazyce vhodné do všech předmětů na I. stupni
6. Legislativa – podpora v běžné pedagogické praxi, Práce se žáky spec. vzděl. potřebami – praktické zkušenosti
7. Seminář s hudební tematikou
8. Semináře pro začínající učitele (specifika práce na 1. stupni, příčiny neúspěchu a možnosti jejich řešení, praktické metodiky předmětů), obohacené o aktivity mimo třídu
9. Specifické poruchy učení a chování pro začínající učitele II. stupně, Inkluze – problém přijetí, hodnocení žáků, spolupráce s rodiči
10. SPÚ žáci a žákyně na II. stupni základní školy a co s tím
11. Své téma
12. Své téma, případně jiné téma z 1. stupně základní školy
13. Své téma, případně nějakou problematiku 1. stupně základní školy
14. Svoji práci
15. Téma vybrané v rámci projektu
16. Tvorba projektů
17. Vliv stravy, prostředí, pohybové aktivity na chování dětí v souvislostech nakládání s odpady
18. Vzdělávání dospělých – cizinců – osvojování, výuka ČJ

Oblast polytechnické vzdělávání

1. Tvorba prezentací v Power-pointu, Použití tabletu ve výuce
2. Vybrané téma
3. Vybrané téma + Fyzika a chemie v pokusech, technika ve městě, environmentální polytechnické hrátky
4. Logopedie-práce logopedické asistentky ve třídě mateřské
5. Psychomotorické hry pro děti předškolního věku, Jóga v mateřské škole
6. Prvky Montessori pedagogiky v běžné mateřské škole
7. Téma z oboru a praxe

Oblast programů vhodných pro předškolní vzdělávání se zaměřením na školní zralost

1. Socio-emoční dovednosti u dětí předškolního věku, Bádání, zkoumání a pokusy v mateřské škole
2. Zůstala bych zatím v oblasti školní zralosti, tedy témata v rámci projektu
3. Socio-emoční podpora, pokusy a bádání
4. Management mateřské školy
5. Aktuální témata
6. Jak pomoci hyperaktivní dětem v mateřské škole
7. Metody práce s dětmi s odloženou školní docházkou
8. Pro učitele MŠ a pro učitele elementaristy (MŠMT), Bezproblémový vstup do povinné školní docházky
9. Školní zralost a připravenost (základní oblasti, legislativa, atd.)
10. Zvolenou tematiku – dokázat správně rozhodnout, poradit

6.3 Poskytnuté dokumenty

- 3 vzdělávací programy – letní školy zaměřené na rozvoj lektorských dovedností ve třech oblastech odbornosti pro učitele MŠ a ZŠ, včetně výukových materiálů a prezentací před skupinou.
- E-learning a 3 vytvořené příručky k lektorským dovednostem v oblasti polytechnického vzdělávání, dále diferenciaci vzdělávání se zaměřením na práci s „problémovými“ dětmi a programů vhodných pro předškolní vzdělávání se zaměřením na školní zralost.
- Fotografie z akcí
- Individuální akční plány účastnic
- Kompetenční model lektora
- Pozvánky a programy dvoudenních setkání a seminářů.
- Projektová žádost a přílohy č. 10 až 13
- Přehled témat lektorovaných v rámci projektu a oblastí zájmu
- Příslušná výzva MŠMT
- Seznam úspěšných absolventek s kontaktními údaji a s uvedením zaměření účastnic.
- Vyplněné dotazníky z konce letní školy
- Vyplněné dotazníky ze seminářů
- Vyplněné formuláře se závěrečnou zpětnou vazbou účastnicím na lektorský výstup
- Vyplněné závěrečné dotazníky
- Vyplněné závěrečné zprávy z průběhu mentoringu
- Závěrečné lektorské výstupy účastnic
- Záznamy z pozorování závěrečných lektorských výstupů účastnic

6.4 Seznam závěrečných evaluačních rozhovorů a focus groups

16. 5. 2015

Eva Ondráčková a Marcela Žáková – lektorky a mentorky

Focus groups se všemi skupinami

Beata a Libor Kynclovi – lektoři a mentoři

Zarine Aršakuni – účastnice

Květoslava Lenková a Petra Fiklíková – účastnice

17. 5. 2015

Eva Minaříková, Dagmar Lichovnicková – projektový tým

Jitka Popelová – lektorka a mentorka

Hana Zítková – projektová manažerka

Petra Nováková – účastnice (jméno bylo na přání účastnice změněno)

22. 5. 2015

Jitka Hegrová – účastnice

Elektronicky

Miroslav Hřebecký

Ivana Hrubá Eliášová

6.5 Počet účastí na projektu

Akce	Počet účastí
letní škola	50
e-learning	50
mentoring	49
workshopy	
1. skupina	
26.9.	11
14.11.	14
28.11.	12
16.1.	14
6.2.	10
10.4.	13
2. skupina	
29.10. (2 workshopy)	24
2.2. (2 workshopy)	22
2.4. (2 workshopy)	22
3. skupina	
19.9. (2 workshopy)	20
16.1. (2 workshopy)	20
13.2. (2 workshopy)	18
4. skupina	
19.9. (2 workshopy)	20
31.10. (2 workshopy)	20
3.2. (2 workshopy)	22

Akce	Počet účastí
Dvoudenní programy	
1. skupina	
17.-18.10.	16
12.-13.12.	15
27.-28.3.	16
15.-17.5.	16
2.skupina	
7.-8.11.	12
12.-13.12.	12
6.-7.3.	12
15.-17.5.	12
3.skupina	
28.-29.11.	10
5.-6.12.	10
13.-14.3.	10
15.-17.5.	9
4. skupina	
28.-29.11.	11
5.-6.12.	11
27.-28.3.	11
15.-17.5.	11
Celkem	605

6.6 Akční plán z letní školy

Plán osobního rozvoje účastníka

Jméno:

Pozice:

Název vzdělávacího programu:

Škola:

Lektorský sen:

Proč právě ten?

Současný stav, včetně klíčových znalostí a dovedností (dle sebehodnocení, zpětné vazby od ostatních):

Plán do května 2015:

1. Cíl, zdokonalení v dovednosti či znalosti:

Kdy, co a jak udělám, abych cíle dosáhla:

Jak vyhodnotím, že jsem byla úspěšná:

2. Cíl:

Kdy, co, jak:

Jak vyhodnotím:

3. Cíl:

Kdy, co, jak:

Jak vyhodnotím:

Jakou podporu potřebuji

Co očekávám od mentora?

Návrh na mentora (viz profily mentorů):

1. preference:
2. preference:
3. preference:

Jakou další podporu bych potřeboval/a?

- od Fakta s.r.o.
- od vedení mé školy
- od kolegyně z letní školy
- od někoho jiného:

Poznámky

6.7 Dotazník na konci letní školy

Název vzdělávacího programu:

Letní škola

Datum a místo konání vzdělávacího programu:

28. 7. 2014 – 1. 8. 2014, hotel Jehla, Žďár nad Sázavou

Dovolte, abychom Vám na závěr letní školy položili několik otázek. Vyplnění je anonymní, případně můžete uvést Vaše jméno na konci formuláře. Cílem je upravit dle Vašich podnětů budoucí vzdělávací programy.

1. Jaké byly Vaše potřeby a očekávání od letní školy?

.....
.....

2. Letní škola odpovídala mým potřebám *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

3. Naučil/a jsem se něco užitečného *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

4. Co pro vás bylo nejužitečnější?

.....
.....

5. Co pro Vás bylo nejméně užitečné?

.....
.....

6. Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti

SPU, šikana, neklidný žák *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Klima, mentální postižení *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Problémové chování, poruchy učení *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Lektorské dovednosti - 1 *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

11. Letní škola byla dobře zorganizována *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

12. Co byste příště udělali jinak? (v obsahu, organizaci, lektorské práci...)?

.....
.....

13. Letní školu bych doporučil/a kolegům *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

.....

14. Plánuji pracovat jako lektor/ka DVPP *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

15. Jaká témata zvažujete lektorovat?

.....

16. Mám představu, kde si lektorování vyzkouším *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

17. Máte pro organizátory nějaká další doporučení nebo sdělení?

.....
.....
.....
.....
.....

Děkujeme za Váš čas a úsilí věnované vyplnění dotazníku a těšíme se na další spolupráci.

Fakta s. r. o.

6.8 Vyhodnocení letních škol

Letní školy byly úvodní akcí v rámci projektu „Příprava učitelů na roli lektorů DVPP“ (dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků). Jejich cílem bylo posílit a propojit klíčové kompetence cílové skupiny v oblasti odborné (tj. v oblasti diferenciací vzdělávání, polytechnického vzdělávání a programů vhodných pro předškolní vzdělávání) a v oblasti andragogické. První dva dny se dotkly odborných témat a ukázaly účastnicím, jak je pojmout (formou prezentace, diskuse i praktických cvičení). Otevřely též diskusi mimo dané téma, např. hodnocení a klasifikaci studentů. Lektorská část byla vystavěna na tom, co účastníce již umí, což podpořilo jejich sebevědomí. Vyhodnotila kromě aktuálních dovedností lektora též odhodlanost stát se lektory. Dále proběhla řada krátkých vstupů i cvičení v „bezpečném prostředí“.

Čtyřech letních škol se zúčastnilo celkem 50 pedagožek – budoucích lektorek. Všechny v závěru odevzdaly anonymní zpětnovazební dotazníky.

Následující zjištění a závěry vychází primárně z analýzy dotazníků, dále z akčních plánů účastnic, pozorování evaluátorky na první letní škole a zpětných vazeb, resp. komentářů od lektorů lektorských dovedností a společnosti Fakta s. r.o.

Hlavní zjištění a závěry ohledně letních škol:

- **Odpovídaly potřebám téměř všech účastnic (96%). Relativně nejvíce osob (44%) se zajímalo o metody a praktický nácvik lektorování, čemuž byly věnovány 3 dny z 5.**
- **Dle 96% účastnic byly letní školy zcela či spíše užitečné. Nejvíce byly ceněny lektorské dovednosti (76%), naopak 45% považovalo část odborných workshopů (zejména diferenciací) za méně užitečnou.**
- **Dle názoru účastnic měli všichni lektori odpovídající zkušenosti, až na jednu výjimku uměli účastnice efektivně zapojit a svá témata pojali zcela či spíše srozumitelně.**
- **Sdílení zkušeností s ostatními (100%) i výukové materiály (96%) byly velmi užitečné.**
- **Celkově byla letní škola dle většiny účastnic (92%) dobře či spíše dobře zorganizována.**
- **Vzhledem k tomu, že 63% účastnic by letní školu zcela doporučilo a 33% by ji spíše doporučilo kolegům a kolegyním, lze považovat celkový dojem účastnic letní školy kromě dvou za pozitivní.**

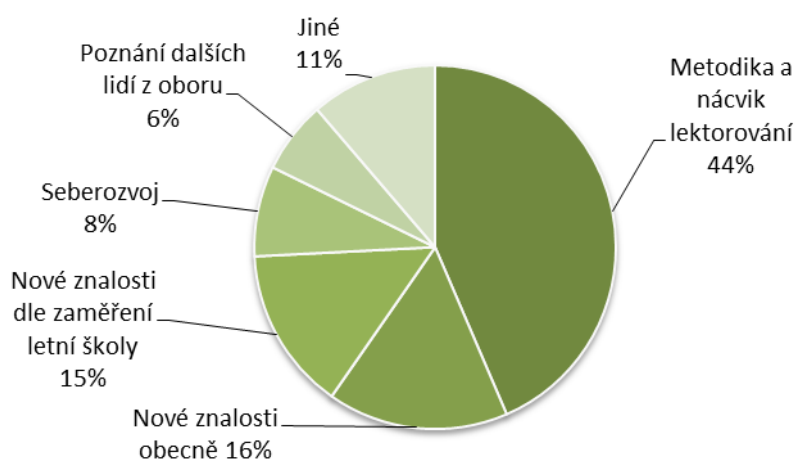
Návazná opatření jsou zmíněna v závěru tohoto dokumentu (bod 7).

Detailní odpovědi:

1. Soulad s potřebami a očekáváními účastnic

Relativní většina účastnic (44%) se zajímala o metody a praktický nácvik lektorování (největší zájem byl zaznamenán v 2. letní škole, 2 učitelky výslovně zmínily, že si chtěly ověřit své potenciální lektorské schopnosti). O prohloubení znalostí v oboru, na který se letní škola zaměřila, mělo zájem 15% účastnic (zejména polytechnická výchova a školní zralost). Dále pro ně byl důležitý seberozvoj (8%) a nové kontakty na další osoby z oboru (6%). Přes čtvrtinu účastnic mělo spíše obecná očekávání – nové znalosti (16%) a podobně (11%). Odpovědi jsou zobrazeny v grafu níže⁷.

Graf 1: Jaké byly Vaše potřeby a očekávání od letní školy?

Výrok „Letní škola odpovídala mým potřebám“ ohodnotily účastnice v průměru následovně⁸. **Letní škola tedy odpovídala zcela či spíše všem účastnicím kromě jedné**, jejímž potřebám letní škola zaměřená na školní zralost spíše neodpovídala.

Diferenciace (Brno)	Polytechnika	Diferenciace (Praha)	Školní zralost	Celkový průměr
3,47	3,46	3,60	3,27	3,45

⁷ Bylo možno více odpovědí, proto součet nedává 100%.

⁸ Škála pro všechny uzavřené otázky: 1 – zcela nesouhlasím, 2 – spíše nesouhlasím, 3 – spíše souhlasím, 4 – zcela souhlasím

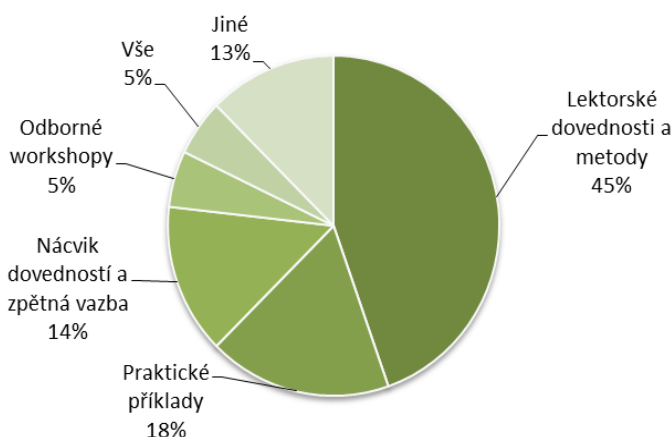
2. Užitečnost letní školy

Průměrná odpověď na otázku „Naučil/a jsem se něco užitečného“ následuje. **Letní škola** tedy **byla zcela či spíše užitečná pro všechny účastnice kromě jedné**, pro kterou byla letní škola zaměřená na polytechniku spíše neužitečná.

Diferenciace (Brno)	Polytechnika	Diferenciace (Praha)	Školní zralost	Celkový průměr
3,44	3,69	3,90	3,90	3,45

Z více jak tří čtvrtin byly jako nejvíce užitečné spontánně zmíněny **lektorské dovednosti** - jednak obecně lektorské dovednosti a metody (45%), jednak praktické příklady (18%) a též nácvik dovedností, v rámci kterého získaly účastnice zpětnou vazbu (14%). Odborné workshopy byly spontánně uvedeny pouze v 5 % případů. Mezi „jinými“ odpověďmi se objevily ukázky z internetu, mentoring, rady k překonání trémy, příjemný kolektiv, nové možnosti ve zvyšování kvalifikace, práce ve skupinách, kontakty a úroveň ubytování a služeb. Odpovědi jsou zobrazeny v grafu níže⁹.

Graf 2: Co pro vás bylo nejužitečnější?

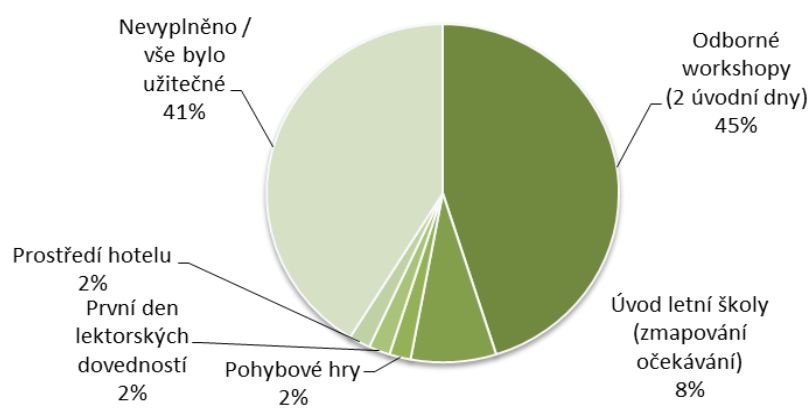

Jako nejméně užitečné 23 účastnic (45%) výslovně zmínilo odborné workshopy či jejich část – viz graf níže¹⁰. Odpovědi se ovšem velmi liší mezi jednotlivými letními školami. Jako nedostatečně užitečné byly označeny zejména **workshopy týkající se diferenciace** (z příslušných skupin je takto označilo 80%, resp. 75% účastnic). Z konkrétních témat bylo zmíněno opakování ze speciální pedagogiky (zmíněno dvakrát), příklady z pohledu poradny spíše než škol (dvakrát), konkrétně problémové chování (jednou) a seminář o lehkém mentálním postižení (jednou). Jedna účastnice první letní školy též zmínila jako méně užitečný první den lektorských dovedností, tato připomínka se však u účastnic dalších škol již neobjevuje. Téměř třetina účastnic druhé letní školy (polytechnika) nepovažovala za užitečný úvod (dvakrát zmíněna část vedená evaluátorkou, tedy zmapování očekávání). Připomínka se v jiných letních školách rovněž nevyskytuje (úvod vedla evaluátorka v první škole a lektorky ve zbývajících školách). Asi čtvrtina by upravila odborné workshopy – dvě účastnice navrhly zkrátit „papírové tvoření“, jedna by uvítala v budoucnu více pokusů z chemie a fyziky pro kluby. Dále jedna účastnice druhé letní školy nepovažovala za užitečné pohybové hry. Ze čtvrté letní školy (školní zralost) vzešel pouze návrh na změnu prostředí hotelu, jinak účastnice buď zmínily, že bylo užitečné vše, či dotaz na nejméně užitečnou část letní školy nevyplnily.

⁹ Bylo možno více odpovědí, proto součet nedává 100%.

¹⁰ Bylo možno více odpovědí, proto součet nedává 100%.

Graf 2: Co pro vás bylo nejméně užitečné?

3. Hodnocení lektorů a lektorek

Dle názoru účastnic (viz tabulka níže¹¹) **měli všichni lektori odpovídající zkušenosti**. Jisté výhrady vyjádřilo k alespoň jednomu lektorovi či lektorce třetina účastnic – námitky se týkaly zejména odborných workshopů a úvodu (viz oranžová barva níže). Naopak lektori lektorských dovedností byli konzistentně všemi účastnicemi hodnoceni jako velmi zkušení (zelená barva).

Odpovědi na otázku „Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti“	Diferenciace (Brno)	Polytechnika	Diferenciace (Praha)	Školní zralost
Úvodní aktivity		3,00		
Odborné workshopy – 1	3,88	3,00	3,90	3,91
Odborné workshopy – 2	3,63	3,18	3,20	3,82
Odborné workshopy – 3	3,28		3,50	4,00
Lektorské dovednosti - 1	4,00	4,00	4,00	4,00
Lektorské dovednosti - 2	4,00	4,00	4,00	4,00
Evaluace	3,75			

Až na jednu výjimku lektori uměli účastnice efektivně zapojit. Problematický byl 3. workshop v první letní škole, kde se nepodařilo efektivně zapojit 81% účastnic (sytě oranžová barva). Lektorky odborných workshopů a evaluace¹² zapojovaly účastnice relativně méně, ovšem stále spíše efektivně. Některé z účastnic zdůraznily, že důvodem byla nutnost pokrýt teorii. Lektori lektorských dovedností zapojovali účastnice nejefektivněji (zelená barva).

Odpovědi na otázku „Lektor/ka uměl/ efektivně zapojit účastníky“	Diferenciace (Brno)	Polytechnika	Diferenciace (Praha)	Školní zralost
Úvodní aktivity		3,00		
Odborné workshopy – 1	3,19	3,54	3,70	3,91
Odborné workshopy – 2	3,00	3,58	3,30	3,82
Odborné workshopy – 3	2,19		3,00	3,77
Lektorské dovednosti - 1	3,88	4,00	4,00	4,00
Lektorské dovednosti - 2	3,94	4,00	4,00	4,00
Evaluace	3,33			

¹¹ Opět škála: 1 – zcela nesouhlasím, 2 – spíše nesouhlasím, 3 – spíše souhlasím, 4 – zcela souhlasím

¹² Hodnoceno zvlášť jen v první letní škole, následně bylo součástí lektorských dovedností.

Všichni lektori pojali podle účastnic **své téma zcela či spíše srozumitelně**. Spíše srozumitelný, ovšem ne zcela, byl 3. workshop a evaluace na 1. letní škole a úvodní aktivity na 2. letní škole (oranžová barva). Nejvíce srozumitelné byly lektorské dovednosti a odborné workshopy na letní škole zaměřené na školní zralost (zelená barva).

Odpovědi na otázku „Lektor/ka téma pojmal/a srozumitelně“	Diferenciace (Brno)	Polytechnika	Diferenciace (Praha)	Školní zralost
Úvodní aktivity		3,27		
Odborné workshopy – 1	3,88	3,54	3,90	4,00
Odborné workshopy – 2	3,75	3,58	3,60	4,00
Odborné workshopy – 3	3,13		3,50	3,64
Lektorské dovednosti - 1	4,00	3,92	3,80	4,00
Lektorské dovednosti - 2	4,00	3,92	3,90	4,00
Evaluace	3,38			

4. Další aspekty letní školy

Sdílení zkušeností s ostatními považovaly všechny účastnice za velmi užitečné (100%, průměr 3,94 ze 4). Dle jedné účastnice bylo sdílení v oboru (polytechnika) spíše užitečné, zatímco sdílení v rámci lektorských dovedností bylo zcela užitečné. Jiná účastnice by na sdílení uvítala více času.

Výukové materiály hodnotili všichni jako užitečné kromě dvou účastnic (4%), z nichž jedna by ocenila více materiálů z polytechnické výchovy a druhá neuvedla konkrétní výhradu. Jiná účastnice naopak poznamenala, že „v polytechnické výchově (byl) doplněn můj zásobník, (získala jsem) spousta materiálů.“ Další účastnice ocenila zejména materiály k lektorským dovednostem. Poslední komentář ocenil knihy, které Fakta s.r.o. plánuje pro účastnice projektu objednat.

Celkově byla letní škola dle většiny účastnic (92%) dobře či spíše zorganizována (průměr odpovědí 3,54). Polovina účastnic první letní školy navrhla pro příště více volného času (zejména na oběd), resp. odpočinku. Tato výtky se až na jednu výjimku u čtvrté letní školy již neobjevovala. Tři účastnice druhé letní školy a čtyři účastnice třetí letní školy si naopak stěžovaly na nedostatečné informace před příjezdem. Jak jedna z nich poznamenala: "spousta otázek mi je nejasných (z organizace), (je to) nepřehledné, mnoho věcí se řeší za pochodu - vyhovuje mi spíše vše předem jasné". Celkově 4 účastnice (8%) doporučily zkrátit či zcela vypustit odborné workshopy, neboť „pracovní aktivity bude možno si vyzkoušet i na dalších workshopech“. Další 3 by bývaly ocenily celkově méně teorie a více praktického nácviku dovedností. Dvě účastnice si přály více aktivit venku. Po jedné účastnici doporučilo zařadit představení evaluátorky až na pozdější dny, neb v úvodu bylo málo času (relevantní pro 2. letní školu), dále zahájení a ukončení dne organizátory během víkendu (relevantní opět pro 2. letní školu), konání letní školy blíže místu bydliště a zajištění kuchyňky s umyvadlem.

Vzhledem k tomu, že **63% účastnic by letní školu zcela doporučilo a 33% by ji spíše doporučilo kolegům a kolegyním** (celkový průměr odpovědí 3,59), je celkový dojem všech účastnic z letní školy kromě dvou výjimek pozitivní.

Odpovědi na otázky:	Diferenciace (Brno) Polytechnika		Diferenciace (Praha)	Školní zralost	Průměrné hodnocení
„Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné“	3,88	3,88	4,00	4,00	3,94
„Výukové materiály byly užitečné“	3,78	3,46	3,40	3,91	3,64
„Letní škola byla dobře zorganizována“	3,56	3,08	3,80	3,73	3,54
„Letní školu bych doporučil/a kolegům“	3,44	3,42	3,70	3,82	3,59

Další postřehy lektorů, evaluátorky i účastnic:

- **Kompetenční model je pro účastnice spíše náročný**, část z nich se neuměla ohodnotit, protože ještě neelektorovala. V dalších letních školách proto účastnice měly vybrat max. 10 dílčích kompetencí, ty si zmapovat možnými důkazy. Předpokládalo se, že tento úzký výběr napomůže při tvorbě plánu osobního rozvoje. Také tvorba **plánu osobního rozvoje** byla v závěru letní školy pro řadu účastnic obtížná, a proto se očekává jeho dokončení s **mentorem**.
- Letní škola měla i **další pozitivní efekty** – vyvolala větší zájem o daný obor, koučink, mentoring, kritické myšlení, evaluace či obecně o další profesní růst. Posílila motivaci a sebevědomí účastnic.

5. Přípravenost na roli lektorky DVPP

Většina účastnic letních škol plánuje lektorovat DVPP (průměrná odpověď 3,03 ze 4, viz tabulka na následující straně), přičemž jistých si bylo 26% a dalších 55% k tomu spíše inklinovalo. Dalších 29% lektorovat spíše neplánovalo a pouze 6% tento plán zcela vyloučilo. Několik účastnic poznamenalo, že zatím neví, a to i proto, že si nejsou jisté, zda „na to mají“. Z ústní zpětné vazby přímo ze závěru letní školy vyplývá, že řadě účastnic letní škola dodala odvalu a inspiraci.

Preferovaná témata pro lektorování zahrnovala polytechniku obecně či pro určitý typ třídy/školy, resp. určitý předmět (9), školní zralost a připravenost (6), riziková chování žáků / poruchy chování a učení (6), využití moderní technologie (4), úvod pro nové učitele v různých oblastech (3), školský management (3), komunitní kruh (2), diferenciaci obecně (2) a další individuální témata související přímo či nepřímo se zaměřením letních škol. Jedna účastnice výslovně zmínila témata mimo obory letní školy. Jiná účastnice očekává větší pomoc Fakta s.r.o. – „Zatím nemám dostatek informací od organizátora, abych si vybrala“.

Pouze **čtvrtina (24%) účastnic má jasnou představu, kde si lektorování vyzkouší** (průměr 2.81 ze 4). Dalších 44% spíše tuší. Mezi příklady, kde je možné si lektorování vyzkoušet, byly zmíněny školy, kde účastnice učí (např. v rámci porad), dále v rámci výuky na univerzitě, na dalších workshopech v rámci tohoto projektu, na veřejnosti a na závěrečné akci projektu v květnu 2015.

Odpovědi na otázky:	Diferenciace (Brno)		Diferenciace (Praha)	Školní zralost	Průměrné hodnocení
„Plánuji pracovat jako lektor/ka DVPP“	3,06	2,92	3,00	3,14	3,03
„Mám představu, kde si lektorování vyzkouším“	3,07	2,54	2,82	2,82	2,81

Další postřehy lektorů, evaluátorky i účastnic:

- **Nejisté vlastní „know-how“ a marketing** - Většina účastnic si ani v závěru letní školy nebyla jistá, jaké unikátní znalosti či dovednosti by mohly jako lektorky předávat. Neměly též jasno v tom, jak zjistit, co potenciální klienti (školy, učitelé, rodiče) potřebují. Během letní školy si zaznamenaly některé své silné stránky (zejména ohledně prezentování / lektorování), ovšem část z nich si očividně nebyla jistá, zda může uspět. Tato obava vyplynula i z dojmu, že trh je již nasycen, nebo že nemají dostatečnou odbornost či zkušenosti. Návazné aktivity by tedy měly dále v tomto směru s účastnicemi pracovat.

6. Doporučení účastnic a další sdělení

Další sdělení byla spíše pozitivní; obsahovala **výslovné poděkování** od 17 účastnic, např. "Ze strany Fakta s.r.o. výborná péče o nás / děkuji za možnost se zúčastnit", „Veliké poděkování za milý přístup, starostlivost a profesionální organizaci. Jste dobří. Jen tak dál!", „Děkuji za milé přijetí“, „Děkujeme. Děláte záslužnou práci.“, "Jinak úžasné, obohacující, děkuji". V jednom případě byli konkrétně oceněni lektoři lektorských dovedností, evaluátorka a organizace Fakta s.r.o. Dvě účastnice vyzdvihly výbornou organizaci. Prostředí pobytu bylo uvedeno jednou jako pozitivní a třikrát jako nevyhovující (rušení nočního klidu, nevstřícnost a nedůvěryhodnost personálu). Jedna účastnice ocenila prostor k odpočinku – „Nemusela jsem vařit“. Jiná účastnice poznamenala, že „výsledkem celé letní školy je v podstatě lektorování obecné“, tedy ne nutně jen v určitém oboru.

Mezi hlavní doporučení pro případné další **letní školy** byly zmíněny přesnější informace před vstupem účastníků do projektu včetně anotace (8), dále úprava rozvrhu dne a delší přestávky (4), větší střídání aktivit, místa i času, včetně aktivit venku (3), více praktických aktivit a méně teorie (3), výukové materiály předem (2) a dále po jednom: vyřešení klimatizace v místnosti v létě a jasný plán termínů dalších seminářů. Jedna účastnice doporučila obecně pokračovat v (obdobných) projektech.

Řada účastnic ve svých plánech osobního rozvoje podtrhla důležitost podpory nejen mentora a organizace Fakta s.r.o. (zejména včasná a detailní informovanost o dalších projektových aktivitách i o možnostech lektorování, příležitosti vyzkoušet si lektorování a zpětná vazba, propagace, odborné publikace a materiály, vzorová videa), ale též vedení školy (uvolnění na projektové aktivity, možnosti pro lektorskou práci, opora), kolegů a kolegyň (zpětná vazba, konzultace, vzájemné sdílení lektorských ne/úspěchů, opora, spolulektorování) i rodiny a ostatních účastnic letní školy. Jedna účastnice navrhla též vzdělávání v oblasti právních předpisů a kompetencí ředitele školy. Jiná podtrhla, že jsou třeba systémové změny ve školství (které by podpořily lektorskou činnost učitelů). Několik účastnic zvažuje též dráhu mentorky.

7. Zavedená opatření na základě evaluace letní školy

Úpravy letní školy na základě zpětných vazeb od účastnic předchozích škol

- Program letní školy byl průběžně konzultován s účastnicemi (minimálně na počátku dne).
- Nadále byly účastnice vybízeny k možnosti vést ranní aktivizaci či skupinovou reflexi v závěru dne. Ve všech skupinách tyto aktivity probíhaly, přičemž účastnice je vedly v menší míře, ostatních aktivit se zhostili lektori. Účastnice si vybíraly spíše možnost vést ranní, případně poobědové aktivizační chvilky než skupinové reflexe.
- Zvýšil se počet prezentačních vystoupení účastnic na vyhovující úroveň.
- Do programu bylo zařazeno více lektorských tipů a modelových situací, v níž má začínající lektor reagovat na konkrétní chování účastníků (zvoní mobil, nezám, aktivní potížišta). Od 3. letní školy bylo zahrnuto téma trémy a práce s ní.
- Letní škola, ale i e-learning se více věnovaly možnostem a tipům, jak si začínající lektori mohou hledat svoje lektorská témata, a to i v odborných workshopech. Právě v e-learningu jeden z úkolů požaduje zjištění momentální nabídky regionálních vzdělávacích společností a potřeb učitelů směrem k jednotlivým odbornostem.
- Ve spolupráci s organizátorkami byl vytvořen seznam odborných publikací k tématu lektorské dovednosti, z nichž si účastnice vybraly knihu vhodnou pro svůj další rozvoj.
- V rámci práce účastníků s kompetenčním rámcem lektori uváděli svoje příklady. Od 3. letní školy se snížil počet bodů s příklady z pozorování na 10. Dále se plánuje využít kompetenční rámec při mentorské podpoře učitelek.
- V rámci „parkoviště“ byly sesbírány tipy na témata, kterým se lze věnovat v dalších projektových aktivitách.
- Veškeré materiály byly zaslány e-mailem všem účastnicím. Účastnice předchozích letních škol obdržely dle lektorů také jakékoliv dodatečné materiály.

Úpravy v dalších projektových aktivitách:

- Hledání vhodných témat pro lektorování/mentoring, analýza vzdělávacích potřeb, nabízení lektorského produktu, marketing, typologie posluchačů včetně práce s konfliktním posluchačem, styly učení a evaluace byly zahrnuty do podzimního e-learningu, popř. mentoringu a odborných workshopů. Dále byla v rámci e-learningu zapracována možnost výběru z úkolů, aby byly zohledněny preference a potřeby účastnic.
- Účastnice jsou vybízeny ke „zkušebnímu lektorování“ v rámci lektorských dvoudenních workshopů i závěrečné akce projektu v květnu 2015.
- Každá účastnice má možnost si vybrat publikaci, která bude hrazena z projektu a podpoří je v jejich rozvoji lektorek.
- Závěrečná akce projektu v květnu 2015 neproběhne v hotelu Jehla z důvodu nespokojenosti některých účastnic s jeho službami. Na akci bude zařazena aktivita na hodnocení kompetencí lektorek a odhodlanost stát se lektory. Účastnice též uvidí srovnání s jejich pohledem z letní školy.
- V budoucnosti je na zvážení tvorba databáze lektorů na www.fakta.cz – včetně fotografie, informací o vzdělání, pracovních zkušenostech, zaměření a přístup lektora/ky, příp. konkrétní témata a zkušenosti s lektorováním.

- S lektory/mentory bude společně prodiskutována další práce s kompetenčním modelem – jak jej dále rozvinout (např. pozorovatelné indikátory, kde lze jednoznačně říci, zda je účastník naplňuje) a jak jej používat (při mentoringu, při podávání zpětné vazby na workshopech apod.).

6.9 Průběžná zpráva

Zpráva z vybraných workshopů a ze skupinových diskusí s účastnicemi projektu

Během projektu „Příprava učitelů na roli lektorů DVPP“ (dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků) proběhlo či proběhne celkem 15 půl až jednodenních workshopů a 12 dvoudenních setkání.

Evaluátorka navštívila v prosinci 2014 celkem 4 setkání, aby vyhodnotila jejich průběh formou pozorování a dále aby skrz neformální skupinovou diskusi s účastnicemi vyhodnotila průběh celého projektu. Cílem bylo ověřit relevanci, účelnost, účinnost, úspornost, užitečnost a udržitelnost projektu a navrhnout praktická doporučení pro implementaci do konce projektu.

Konkrétně byly navštíveny tyto workshopy:

Skupina	Zaměření workshopu	Termín	Lektor/ka
1. Praha - Diferenciace	Power-point v práci DVPP	5. – 6. 12. 2014	Mgr. Miroslav Hřebecký
2. Praha - Školní zralost	Využití interaktivní tabule v práci lektora DVPP	5. - 6. 12. 2014	Mgr. Ivana Hrubá Eliášová
3. Brno - Diferenciace	Power-point v práci DVPP	12. – 13. 12. 2014	Mgr. Miroslav Hřebecký
4. Brno - Polytechnika	Hry a cvičení a jejich využití v práci lektora DVPP v oblasti polytechnického vzdělávání	12. – 13. 12. 2014	PhDr. Eva Ondráčková Mgr. Jitka Popelová Mgr. Marcela Žáková

Navštívené workshopy probíhaly podle plánu. Byly praktické – účastnice na příkladech procvičovaly jednotlivé znalosti a dovednosti. Lektori a lektorky průběžně zapojovali účastnice a reagovali na jejich požadavky (např. bylo doplněno téma autorských práv do workshopu o Power-pointu). Ze skupin byla patrna velká soudržnost a týmový duch, a to díky společnému dlouhodobému vzdělávání. Podklady vhodně doplňovaly teorii – účastnice si průběžně zapisovaly poznámky. Celkově byla velmi dobře zajištěna logistika, od instrukcí, přes učebny, ubytování až po stravování. Vybrané varianty lze považovat za úsporné (např. počítačové učebny na základních školách, slevy na skupinové ubytování). Všechny účastnice v závěru odevzdaly anonymní zpětnovazební dotazníky.

Evaluátorka dále vedla neformální diskusi s většinou účastnic projektu (33 osob ze 50, tedy 66 %). Zjištění, závěry a doporučení na následujících stranách plynou právě z těchto diskusí. Uvedeny jsou i reakce a závazky společnosti Fakta s.r.o.

Relevance

- **Jak projekt zohlednil potřeby učitelů/ek s ohledem na jejich budoucí roli lektorů/ek DVPP?**

Většina účastnic si na počátku projektu nebyla jistá, jaký je jeho cíl a co od něj mohou očekávat. V každém případě měly účastnice chuť se rozvíjet v jednotlivých oborech i v nových dovednostech. Řada z nich nevěděla, co lektorská práce obnáší. Záhy si některé z nich uvědomily náročnost celoročního projektu, ovšem i tak účastnice podle dostupných informací v projektu pokračují.

„Zajímala jsem se o školní zralost. Za lektorské dovednosti jsem ráda, ovšem nevšimla jsem si, že mám být (samostatný) lektor. (...) Teď to chci alespoň zkusit.“ účastnice

Účelnost

- **Do jaké míry byly posíleny kompetence absolventů/ek?**
- **Do jaké míry jsou absolventi projektu připraveni fungovat jako lektoři/ky DVPP?**
- **Jaké aktivity, případně faktory nejvíce přispěly k dosažení těchto cílů?**

Účastnice průběžně pracují na konkrétní odbornosti a lektorských dovednostech. Většina účastnic se potřebuje rozvíjet zejména v lektorských dovednostech, se kterými se obeznámily během letní školy. Dále na nich pracují s mentory dle individuálních akčních plánů, které si účastnice samy stanovily na konci letní školy, a v rámci e-learningu. Rovněž jsou účastnice vyzývány, aby průběžně sledovaly lektory a jejich lektorské dovednosti během workshopů. Tato příprava směřuje účastnice k závěrečnému setkání v květnu 2015, kdy si vyzkouší lektorovat část svého nově vytvořeného workshopu. Některé účastnice si nyní více věří, že by mohly fungovat jako lektorky DVPP. Jiné jsou rezervovanější a pokračování spojují s úspěšným vedením části workshopu na závěrečném setkání.

„Necítíme se v kramflecích v lektorských dovednostech. Aktuální semináře v tomto příliš nepomáhají.“
účastnice

Vedle výše uvedeného několik účastnic navrhlo, aby se i některé workshopy či dvoudenní setkání více věnovaly lektorským dovednostem. Zejména by si rády vyzkoušely lektorování a získaly různé tipy (např. na náročné diváky apod.) pro budoucí lektorky DVPP. Protože by některé účastnice rády lektorovaly mimo stanovené obory, uvítaly by možnost vyzkoušet si „své téma“ i na závěrečném setkání

v květnu 2015.

Účinnost

- **Jaké neplánované výstupy byly dosaženy?**

Dle dostupných informací byly vytvořeny následující neplánované výstupy:

- Kompetenční model lektora
- Individuální akční plány účastnic
- Mentorské smlouvy účastnic s mentory

Užitečnost

- **Co považují účastníci/e za nejvíce a nejméně užitečné?**

Účastnice považují všechny komponenty projektu za užitečné. Letní škola byla podle některých velmi náročná, ale cenná, a to zejména lektorské dovednosti. Účastnice, které již zahájily mentoring, ocenily fakt, že se mohly samy nastavit cíle a že získávají cenné rady nejen pro roli lektorek. Formu mentoringu některé účastnice využily i pro mentoring studentů (budoucích pedagogů) či kolegyň. Některé účastnice první setkání s mentorem teprve čekala. Potřebovaly si vyjasnit cíle mentoringu.

„Je to dobré poctivě vařené a promyšlené.“ účastnice

„Lektoři vychází vstříc. Můžeme například rozebrat (případ) konkrétního dítěte. Následné tipy od lektorky jsem pak využila (ve své praxi).“ účastnice

Jednotlivé formy vzdělávání (mentoring, interaktivní práce v malé, stálé skupině, sdílení zkušeností mezi účastnicemi, workshopy vedené kvalitními, kvalifikovanými lektory, diskuse s těmito odborníky, odborné knihy dle vlastního výběru), resp. jejich kombinace byly rovněž označeny za užitečné. Jedna účastnice ocenila, že některá setkání na sebe navazovala, čímž se snížila

nutnost cestovat.

Vzdělávací program je považován za poměrně náročný - několik účastnic uvedlo, že „nabitý program nestíhá“. Jedna například poznamenala, že si na „úkoly“ bere dovolenou. Jiná uvedla, že „úkoly“ plní po večerech. Další „úkoly“ z e-learningu nepovažovala za „smysluplné“, a tudíž je neplánovala dokončit. Většina se však na úkoly chystala v nejbližší době. Několik účastnic si část materiálů vytiskla pro samostudium. Těšily se též na četbu splněných úkolů ostatních účastnic. Účastnicím nebylo jasné, co se stane v případě nedokončení úkolů.

Oproti jiným vzdělávacím projektům byla vyzdvížena konstantní vysoká kvalita, péče o účastnice a dále malá, stálá skupina účastnic. Několik účastnic zmínilo, že absolvuje tento projekt nad rámec standardního vzdělávání na své škole, že jej tedy „dělají pro sebe“.

„Ve školství není zvykem, že by se o nás (během vzdělávání) někdo tak staral. Cítíme, že jsme tu za odměnu.“ účastnice

Jeden návrh na zlepšení se týkal podpory večerních aktivit na vícedenních akcích, popřípadě zavedení netradičních témat (např. tvorba portfolia dítěte v mateřské škole).

- **Jaké jsou další, očekávané či neočekávané přínosy projektu?**

„Kolegyně by do lektorování (sama) nešla, ale pomohlo jí to (dosavadní účast). Lektorské dovednosti se jí již nyní hodí například při komunikaci s rodiči, když se je snaží pro něco získat. (Projekt) jí pomohl odbourat trému.“ účastnice

debaty, kterou účastnice pořádá.

Některé účastnice plánují lektorovat i mimo stanovené obory. Díky účasti na projektu učitelky údajně též reflektují nové znalosti a tipy ve své učitelské praxi, např. při práci s kolegy a kolegyněmi či rodiči. Mentoři dle vyjádření účastnic pomáhají s cíli i nad rámec projektu, tedy s celým plánem osobního rozvoje. V návaznosti na téma, která jedna z účastnic zpracovává, byla dokonce jedna z mentorek ochotna aktivně se zúčastnit

Několik účastnic navrhlo druhou fázi projektu – vzdělávání lektorů (i např. ředitelů) v koučinku a mentoringu. Většina účastnic by v každém případě uvítala bližší informace o dalších krocích pro lektory DVPP po ukončení tohoto projektu.

Udržitelnost

- Do jaké míry je pravděpodobné, že budou absolventi/ky fungovat jako lektoři/ky DVPP?
- Do jaké míry je pravděpodobné, že budou absolventi/ky využívat nabyté znalosti a dovednosti?
- Přípravenost na roli lektoři/ky DVPP

Většina účastnic plánuje lektorovat DVPP či se o totéž chce „alespoň pokusit“. Některé zvažují lektorování jen pro určitou skupinu (např. kolegyně, malé skupiny učitelů). Jsou informovány o tom, že jejich nabídka bude zařazena do databáze lektorů. Některé účastnice si stále nejsou jisty vlastním „know-how“. Neví, co nabídnout, aby o to byl zájem, resp. jak vytvořit dostatečně atraktivní nabídku. Očekává se, že na této oblasti budou dále pracovat v rámci mentoringu a e-learningu.

„Měli bychom najít díru na trhu. Ovšem často ti, kteří (vzdělávání) nejvíce potřebují, nemají zájem.“
účastnice

Jiné

Několik účastnic nevědělo, jak e-learning nainstalovat. Minimálně v jednom případě nebylo možné instalaci provést vzhledem k omezeným administrátorským právům k počítači.

Některé účastnice by uvítaly jasné informace o osvědčení, které dostanou na konci projektu, včetně informace o akreditaci vzdělávacího programu.¹³ Tuto informace obdrží dle společnosti Fakta s.r.o. na jednodenních workshopech.

Protože musí všechny zaměstnankyně měsíčně vyplňovat docházku a vysvětlit případné absence, ocenily by účastnice osvědčení po absolvování každého workshopu či setkání. Dle údajů Fakta s.r.o. již některé účastnice osvědčení dostaly, ostatní je též neprodleně obdrží. Tato osvědčení budou využita i do portfolia pro kariérní řád.

Dále by některé osoby ocenily podmínky pro úspěšné absolvování projektu (tedy minimální % účasti). Společnost Fakta s.r.o. se rozhodla nestanovovat min. % účasti. Program staví na vnitřní motivaci zájemkyní o lektorování, kterou dle názoru společnosti nelze externím tlakem nahradit.

Řada účastnic se obávala závěrečného setkání v květnu 2015, neboť zde budou 30 minut lektorovat. V rámci přípravy poskytnou společnosti Fakta s.r.o. anotaci celého jednodenního workshopu, který v průběhu roku připravují. Vlastní 30-minutový výstup slouží k prokázání odbornosti i lektorských dovedností. Na daný výstup bude požadována prezentace v Power-pointu. Účastnice - lektorky si tak v bezpečném prostředí prakticky vyzkouší, co se v průběhu roku naučily. Následně získají zpětnou vazbu od lektorů i posluchačů. Dle názoru evaluátorky plynou obavy z malé zkušenosti účastnic, ale i z nejistoty ohledně volby tématu a formátu (prezentace v Power-pointu, celkový průběh setkání). Některým účastnicím též nebyla jasná kritéria hodnocení (zpětné vazby). V rámci posílení účelnosti (připravenosti lektorek) a posílení sebevědomí se jeví jako důležité ponechat účastnicím – lektorkám dostatek prostoru pro osobité téma i styl (např. vytištěné materiály místo prezentace v PowerPointu).

Jedna účastnice doporučila zjednodušit v rámci projektu e-mailovou komunikaci, aby byly jasné instrukce (např. co dělat v případě nemoci).

Jedna účastnice dne 5. 12. 2014 vynesla dotaz na proplácení cestovních nákladů.¹⁴

¹³ Dle Evy Minaříkové se akreditace očekává. V tomto smyslu byla skupina účastnic dne 5. 12. 2014 informována.

¹⁴ Tento dotaz řešila přímo na místě dne 6. 12. 2014 organizátorka Eva Minaříková: cestovné nebylo rozpočtováno, očekává se tedy proplácení ze strany školy či účastníka jako příspěvek na jinak bezplatné vzdělávání.

Doporučení pro Fakta s.r.o.

- **V průběhu projektu:**

- a. Zvážit osvědčení po absolvování každého workshopu či setkání.
 - Fakta s.r.o. zavede po získání patřičné akreditace.
- b. Zvážit úpravu workshopů / setkání v roce 2015 tak, aby více zohledňovaly potřebu účastnic učít se prakticky lektorské dovednosti (ve svém oboru).
 - Fakta s.r.o. plánuje upravit workshopy a dále podpořit rozvoj lektorských dovedností v rámci existujících možností – vedle e-learningu zejména během mentoringu a závěrečného setkání.
- c. Ověřit srozumitelnost podmínek vzdělávacího programu a vyjasnit případné dotazy.
 - Fakta s.r.o. ověří na jednodenních workshopech
- d. Informovat všechny účastnice o akreditaci vzdělávacího programu.
 - Fakta s.r.o. průběžně informuje.
- e. Ověřit, zda-li mají všechny účastnice instalován e-learning a případně najít vhodné řešení.
 - Fakta s.r.o. poskytuje průběžně zájemkyním technickou podporu.
- f. Získat od MŠMT blíže informace o dalších krocích pro lektory DVPP po ukončení tohoto projektu.
 - Fakta s.r.o. ověří aktuální informace.

- **Na závěrečné setkání v květnu 2015:**

- a. Ověřit témata účastnic na závěrečné setkání v květnu 2015 a podpořit i případná okrajová témata a alternativní formáty, což může být inspirací ostatním.
 - Příprava probíhá v rámci práce s mentory.
- b. V rámci přípravy podpořit účastnice v tvorbě krátkého profilu (cca 100 slov) a anotace svého vystoupení (cca 150 slov) na závěrečné setkání. Samy si tak vyzkouší, „jak se prodat“, neboť obdobný profil a anotace se standardně vyžaduje v rámci propagace vzdělávacích akcí. Z těchto profilů a anotací si pak účastnice budou moci samy vybírat (předem či na místě), jaké vystoupení absolvují. Tyto krátké texty mohou sloužit také ke vzájemné inspiraci a navázání další spolupráce.
 - Fakta s.r.o. plánuje zrealizovat po dohodě s mentory / lektory.
- c. Na základě souhlasu účastnic – lektorek lze pořídit videozáznam výstupů, který může být poskytnut účastnicím k dodatečné analýze jejich lektorování. Pokud účastnice budou souhlasit a pokud to bude společnost Fakta s.r.o. považovat za užitečné pro další propagaci, lze z vybraných okamžiků vytvořit též krátké video o projektu (vhodné by bylo zařadit též rozhovory s organizátorkami, lektory a účastnicemi).

d. Připravit na setkání kritéria pro pozorování / zpětnou vazbu účastnicím – lektorkám (formulář).

➤ Fakta s.r.o. bude koordinovat s mentory / lektory.

- **V budoucích projektech:**

a. Jasně definovat cíle a náročnost programu; blíže ověřit pochopení a motivaci u cílové skupiny.

b. Zvážit projekt na rozvoj dovedností v oblasti koučinku a mentoringu pro učitele.

6.10 Dotazník na zpětnou vazbu ze seminářů

Název vzdělávacího programu:

Datum a místo konání vzdělávacího programu:

Dovolte, abychom Vám na závěr vzdělávací akce položili několik otázek. Vyplnění je anonymní, případně můžete uvést Vaše jméno na konci formuláře. Cílem je upravit dle Vašich podnětů budoucí vzdělávací programy.

1. Jaké byly Vaše potřeby a očekávání od této akce?

.....
.....

2. Vzdělávací akce odpovídala mým potřebám *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

3. Naučil/a jsem se něco užitečného *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

4. Co pro vás bylo nejužitečnější?

.....
.....

5. Co pro Vás bylo nejméně užitečné?

.....
.....

6. Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti

Jméno/téma *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Jméno/téma *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:
.....

7. Lektor/ka uměl/ efektivně zapojit účastníky

Jméno/téma *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Jméno/téma *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

Jméno/téma *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Jméno/téma *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

9. Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

10. Výukové materiály byly užitečné *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

11. Akce byla dobře zorganizována *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

12. Co byste příště udělali jinak? (v obsahu, organizaci, lektorské práci...)?

13. Akci bych doporučil/a kolegům *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

14. Akce mi pomůže pracovat jako lektor/ka DVPP *Zcela nesouhlasím* 1 2 3 4 *zcela souhlasím*

Komentáře:

15. Máte pro organizátory nějaká další doporučení nebo sdělení? (ohledně dalších témat, metodiky apod.)

.....

.....

.....

.....

Děkujeme za Váš čas a úsilí věnované vyplnění dotazníku a těšíme se na další spolupráci.

Fakta s. r. o.

Hry a cvičení a jejich využití v práci letora DVPP v oblasti diferenciace vzdělávání dne 17. – 18. 10. 2014 (Sk. 1)

Dvoudenní workshop vedly PhDr. Eva Ondráčková, Mgr. Marcela Žáková a Mgr. Jitka Popelová. Zúčastnilo se jej všech 16 členek skupiny č. 1. Všechny též vyplnily dotazníky, ovšem některé z nich neuvedly slovní hodnocení.

Hlavní zjištění:

- **Workshop potřebám všech účastnic** zcela (62,5%) či spíše (37,5%) **odpovídal** (průměr odpovědí 3,63¹⁵). Více jak polovina (56%) chtěla načerpat obecně nové nápady a inspiraci, pro třetinu bylo důležité sdílení zkušeností s kolegyněmi i lektorkami, pro čtvrtinu pak konkrétně nové hry. Po dvou účastnicích se též těšilo na příjemné setkání s kolegyněmi a výukové materiály, resp. literaturu. Jedna zmínila též pohodu a odpočinek. Čtvrtina neuvedla žádná očekávání.
- **Všechny účastnice se naučily něco užitečného** (zcela ano 68,7%, spíše ano 31,3%, průměr 3,69). Nejvíce byly ceněny **praktické hry a tvořivé činnosti** (69%). Jednotlivé účastnice též označily za užitečné reakce ostatních na hry z praxe, přístup a vysvětlení (lektorek), možnost sdělit si zážitky z praxe a literaturu, resp. „vše“. Jedna vyzdvihla příspěvek M. Žákové k diferenciaci vzdělávání. Oceněno bylo i zařazení her venku. Nic nebylo označeno za neužitečné či málo užitečné.
- Dle názoru účastnic měly **lektorky** odpovídající zkušenosti (průměr 3,81), uměly účastnice efektivně zapojit (3,94) a svá témata pojaly srozumitelně (3,94). Dvě účastnice specificky zmínily: „Lektorky jsou výborné a vše pečlivě a srozumitelně vysvětlují a poskytují materiály“, „velmi fundované poznatky z praxe“.
- **Sdílení zkušeností** s ostatními (3,94) i **výukové materiály** (3,44) byly **užitečné**. Dvě účastnice by uvítaly více času na vzájemné sdílení informací a zkušeností. Jedna účastnice vyzdvihla Nové poznatky, velké množství informací i užitečných materiálů.
- Celá akce byla dle účastnic **velmi dobře zorganizována** (3,94). Jedna účastnice vyzdvihla výborný výběr místa (Hotel Rakovec, Brno), organizaci, materiální zabezpečení i vynikající občerstvení.
- **Celkový dojem účastnic byl velmi pozitivní** - 87,5% z nich by akci zcela doporučilo a 12,5% by ji spíše doporučilo kolegům a kolegyním. Mezi finálními reakcemi se objevilo: „Zopakovat, bylo to velice příjemné nejen po odborné stránce, ale i po stránce lidské“, „Výborné“, „děkuji, bylo to moc fajn, jste skvělí!!!“, „Těšíme se na další!“
- **Workshop pomůže dle názoru většiny účastnic v jejich (eventuální) budoucí práci lektorek**, a to zcela v 69% a spíše v 9%. Tento názor nesdílelo několik účastnic – spíše ne 16% a vůbec ne 6%.

¹⁵ Škála pro všechny uzavřené otázky: 1 – zcela nesouhlasím, 2 – spíše nesouhlasím, 3 – spíše souhlasím, 4 – zcela souhlasím

Doporučení:

- Pro Fakta s.r.o.: pokud workshop vede více lektorů, je třeba v dotazníku hodnotit každého zvlášť.
- Pro lektory: vyhradit dostatečný čas na evaluaci workshopu, připravit účastnice na zpětnou vazbu (např. skupinovou aktivitou) a následně je vyzvat k vyplnění zpětnovazebních dotazníků s tím, že klíčové body a doporučení pomohou ovlivnit další workshopy, resp. pomohou ukázat přínosy konkrétní akce
- Pro lektory: ověřit očekávání na začátku akce, vyhradit dostatečný čas na sdílení mezi účastnicemi a na reflexi, jak mohou účastnice poznatky využít při své přípravě na lektorování DVPP.

6.12 Kvantitativní shrnutí hodnocení z půl až dvoudenních seminářů

Jsou uvedena průměrná hodnocení, škála: 1 – zcela nesouhlasím, 2 – spíše nesouhlasím, 3 – spíše souhlasím, 4 – zcela souhlasím.

Sk.	Č	Aktivita	Termín	Vzdělávací akce odpovídala mým potřebám	Naučil/a jsem se něco užitečného	Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti	Lektor/ka uměl/efektivně zapojit účastníky	Lektor/ka téma pojal/a srozumitelně	Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné	Výukové materiály byly užitečné	Akce byla dobře zorganizována	Akci bych doporučil/a kolegům	Akce mi pomůže pracovat jako lektor(ka) DVPP
Půl až jednodenní workshop													
1	101	Máte ve třídě agresivního, neklidného a vzdorovitého žáka?	26.9.2014	3,82	3,73	3,91	3,91	3,91	4,00	3,91	3,91	3,91	3,55
1	102	Hyperaktivní, hypoaktivní a agresivní dítě.	14.11.2014	3,39	3,36	4,00	3,86	4,00	3,79	3,64	3,71	3,64	3,21
1	103	Učíme se hrou.	28.11.2014	3,58	3,75	3,92	3,92	3,92	4,00	3,83	3,83	3,83	3,75
1	104	Komunitní kruh a práce se třídou v ZŠ.	16.1.2015	3,86	3,86	4,00	4,00	4,00	4,00	3,93	4,00	3,79	3,57
1	105	Rozvoj sociálních dovedností prostřednictvím interakčních cvičení se zaměřením na práci ve skupině.	6.2.2015	3,40	3,40	3,80	3,60	3,80	3,90	3,70	3,90	3,60	3,10
1	106	Rozvoj sociálních dovedností prostřednictvím interakčních cvičení se zaměřením na nácvik.	10.4.2015	3,54	3,77	3,92	3,92	3,92	4,00	3,54	4,00	3,62	3,31

Sk.	Č	Aktivita	Termín	Vzdělávací akce odpovídala mým potřebám	Naučil/a jsem se něco užitečného	Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti	Lektor/ka uměl/ efektivně zapojit účastníky	Lektor/ka téma pojál/a srozumitelně	Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné	Výukové materiály byly užitečné	Akce byla dobře zorganizována	Akci bych doporučil/a kolegům	Akce mi pomůže pracovat jako lektor(ka) DVPP
2	201	Molekulární gastronomie a základy fyziky v pokusech	29.10.2014	3,58	3,91	3,92	3,83	3,83	3,92	3,92	3,83	3,75	3,33
2	202	Multimediální výchova	2.2.2015	3,91	3,91	3,91	3,91	4,00	4,00	4,00	4,00	3,90	3,80
2	203	Tvořivost dětí v předškolním věku	2.2.2015	3,55	3,64	4,00	3,91	4,00	4,00	4,00	4,00	3,91	3,55
2	204	Globální výchova – Ekologie	2.4.2015	3,64	3,73	4,00	4,00	4,00	4,00	3,45	3,91	3,64	3,55
2	204	Technika ve městě	2.4.2015	3,55	3,55	3,73	3,73	3,73	3,73	2,75	3,64	3,09	3,18
3	301	Hyperaktivní, hypoaktivní a agresivní dítě.	19.9.2014	4,00	3,91	4,00	3,91	4,00	4,00	3,73	3,82	4,00	3,45
3	301	Komunitní kruh a práce se třídou v ZŠ.	19.9.2014	4,00	4,00	4,00	3,89	4,00	4,00	3,57	3,86	4,00	3,13
3	302	Rozvoj sociálních dovedností prostřednictvím interakčních cvičení se zaměřením na práci ve skupině. / Máte ve třídě agresivního, neklidného a vzdorovitého žáka?	16.1.2015	2,80	2,40	3,40	3,00	2,80	3,30	3,10	3,60	2,40	2,50

Sk.	Č	Aktivita	Termín	Vzdělávací akce odpovídala mým potřebám	Naučil/a jsem se něco užitečného	Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti	Lektor/ka uměl/efektivně zapojit účastníky	Lektor/ka téma pojal/a srozumitelně	Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné	Výukové materiály byly užitečné	Akce byla dobře zorganizována	Akci bych doporučil/a kolegům	Akce mi pomůže pracovat jako lektor(ka) DVPP
3	303	Rozvoj sociálních dovedností prostřednictvím interakčních cvičení se zaměřením na nácvik.	13.2.2015	3,89	3,89	4,00	4,00	4,00	4,00	3,89	4,00	3,78	3,89
	303	Učíme se hrou.	13.2.2015	3,78	3,78	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,67	3,78
4	401	Už půjdu do školy, školní zralost dítěte.	19.9.2014	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
4	402	Předmatická gramotnost a její rozvoj u dětí v MŠ. Předčtenářská gramotnost a její rozvoj u dětí V MŠ.	31.10.2014	4,00	4,00	4,00	3,90	4,00	4,00	3,90	4,00	4,00	4,00
4	403	Komunitní kruh a práce se třídou v MŠ. Rozvoj schopností a dovedností vyjadřování pocitů, dojmů a prožitků včetně řečových schopností u dětí předškolního věku.	23.1.2015 (změno na 3. 2. 2015)	3,64	3,73	3,91	3,91	3,91	3,82	3,73	4,00	3,73	3,64

Sk.	Č	Aktivita	Termín	Vzdělávací akce odpovídala mým potřebám	Naučil/a jsem se něco užitečného	Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti	Lektor/ka uměl/efektivně zapojit účastníky	Lektor/ka téma pojal/a srozumitelně	Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné	Výukové materiály byly užitečné	Akce byla dobře zorganizována	Akci bych doporučil/a kolegům	Akce mi pomůže pracovat jako lektor(ka) DVPP
Dvoudenní setkání													
1	111	Hry a cvičení a jejich využití v práci letora DVPP v oblasti diferenciací vzdělávání.	17. – 18. 10. 2014	3,63	3,69	3,81	3,94	3,94	3,94	3,44	3,94	3,88	3,41
1	112	Power-point v práci lektora DVPP.	12. – 13. 12. 2014	3,60	3,80	4,00	3,73	3,87	3,53	3,87	3,73	4,00	3,87
1	113	Využití interaktivní tabule v práci lektora DVPP.	27. - 28. 3. 2015	3,53	3,75	4,00	3,56	3,56	3,44	nebyly poskytnuty	3,56	3,47	3,07
2	211	Využití interaktivní tabule – lektorka	7. – 8. 11. 2014	4,00	4,00	4,00	4,00	3,91	3,91	3,91	3,75	3,92	3,64
2	212	Hry a cvičení a jejich využití v práci letora DVPP v oblasti polytechnického vzdělávání.	12. – 13. 12. 2014	3,45	3,55	4,00	4,00	4,00	4,00	3,82	4,00	3,64	3,73
2	213	Power-point v práci lektora DVPP.	6. – 7. 3. 2015	3,83	3,83	3,92	4,00	4,00	3,83	4,00	4,00	4,00	3,92
3	311	Využití interaktivní tabule v práci lektora DVPP	28. - 29. 11. 2014	3,80	3,80	4,00	3,90	3,80	3,80	3,70	4,00	3,90	3,00

Sk.	Č	Aktivita	Termín	Vzdělávací akce odpovídala mým potřebám	Naučil/a jsem se něco užitečného	Lektor/ka měl/a odpovídající zkušenosti	Lektor/ka uměl/efektivně zapojit účastníky	Lektor/ka téma pojal/a srozumitelně	Sdílení zkušeností s ostatními bylo užitečné	Výukové materiály byly užitečné	Akce byla dobře zorganizována	Akci bych doporučil/a kolegům	Akce mi pomůže pracovat jako lektor(ka) DVPP
3	312	Power-point v práci lektora DVPP.	5. – 6. 12. 2014	3,80	3,90	4,00	3,90	4,00	3,60	3,80	4,00	4,00	4,00
3	313	Hry a cvičení a jejich využití v práci lektora DVPP.	13. – 14. 3. 2015	3,40	3,60	3,60	3,70	3,80	3,90	3,40	3,90	3,40	2,90
4	411	Power-point v práci lektora DVPP.	28. 11. – 29. 11. 2014	3,91	4,00	4,00	4,00	3,91	4,00	3,82	4,00	3,91	3,91
4	412	Využití interaktivní tabule v práci lektora DVPP	5. - 6. 12. 2014	4,00	4,00	4,00	4,00	3,91	Nebyly poskytnuty	4,00	4,00	4,00	4,00
4	413	Hry a cvičení a jejich využití v práci lektora DVPP.	27. 3. – 28. 3. 2015	3,83	3,92	4,00	3,92	3,92	4,00	3,92	4,00	3,75	3,67
		Průměrné hodnocení za všechny semináře		3,70	3,75	3,93	3,87	3,88	3,88	3,74	3,90	3,75	3,53

6.13 Závěrečná zpětná vazba účastnicím na lektorský výstup – formulář pro mentory

Jméno účastnice:

Název výstupu:

Zapsal/a:

Kompetence	Poskytnutá zpětná vazba
ODBORNÉ:	
Lektorka zpracuje aktuální a přínosné téma.	
Lektorka odborně zodpoví otázky a vysvětlí potřebné.	
KOMUNIKAČNÍ:	
Lektorka komunikuje srozumitelně.	
METODICKÉ:	
Lektorka využívá různé formy práce.	
Lektorka zaujme publikum, reaguje na ně, získá zpět.vazbu.	
OSOBNOSTNÍ:	
Lektorka flexibilně (obsah, rozsah, forma, postupy...) reaguje na potřeby účastníků.	
OTÁZKY	

DOPORUČENÍ

6.14 Závěrečný dotazník

Vaši odpověď označte kroužkem a vypište. Vyplnění je anonymní, případně můžete uvést Vaše jméno v závěru.
Cílem je upravit dle Vašich podnětů budoucí vzdělávací programy.

1. Projekt odpovídal mým potřebám Zcela nesouhlasím 1 2 3 4 zcela souhlasím

2. Která projektová aktivita (či aktivity) mi nejvíce pomohla (y) s přípravou na lektorování DVPP

Co konkrétně mi pomohlo?

3. Která projektová aktivita (či aktivity) mi nejméně pomohla (y) s přípravou na lektorování DVPP

Co bych tedy navrhla udělat jinak?

4. Získala jsem nové znalosti a dovednosti Zcela nesouhlasím 1 2 3 4 zcela souhlasím

5. Využila jsem nové znalosti a dovednosti v praxi Zcela nesouhlasím 1 2 3 4 zcela souhlasím

6. Plánuji skutečně pracovat jako lektorka DVPP Zcela nesouhlasím 1 2 3 4 zcela souhlasím

- Pokud souhlasíte (3 nebo 4), jděte na otázku 7
- Pokud nesouhlasíte (1 nebo 2), jděte na otázku 9

7. Co plánuji lektorovat?

8. Jakou další podporu bych potřebovala a od koho?

Po zodpovězení jděte na otázku 10

9. Hlavní důvody, proč neplánuji pracovat jako lektorka DVPP:

10. Moje další komentáře a podněty

Děkujeme za Váš čas a úsilí věnované vyplnění dotazníku a těšíme se na další spolupráci. Fakta s. r. o.

6.15 Focus group s účastnicemi – struktura otázek

Úvod – představení všech účastnic, účel FG, pravidla (každá odpověď je správná, rozdílné názory se cenní, mluví vždy jen jeden, odpovědi jsou důvěrné – nešířme je, apod.), souhlas s pořízením zvukového záznamu pro účely evaluace, jiné otázky.

Relevance

1. Když se přenesete do června 2014, jaké zkušenosti jste měly jako lektorky dospělých?
2. Jak moc jste (v červnu 2014) skutečně chtěly pracovat jako lektorky DVPP?
(každá účastnice napíše číslo na kus papíru – 0 vůbec ne, 10 zcela jistě, poté nalepí na škálu odpovědi a diskutují výsledky, shrnou důvody, proč byly málo či hodně odhodlané)

Účinnost / Dopady

3. Jaké jsou podle Vás největší změny (či úspěchy), ke kterým projekt přispěl?
4. Co konkrétně podle Vás k těmto úspěchům nejvíce přispělo? (interní i externí faktory)

Účelnost / Užitečnost

5. Jaký moment byl pro Vás z celého projektu nejintenzivnějším prožitkem?
6. Co Vám přišlo nejtěžší? (doplňující otázka)
7. Co byste konkrétně doporučily udělat jinak?

Udržitelnost

8. Jak moc je (nyní) pravděpodobné, že budete skutečně fungovat jako lektorky DVPP?
(každá účastnice napíše číslo na kus papíru – 0 vůbec ne, 10 zcela jistě, poté nalepí na škálu odpovědi a diskutují výsledky, shrnou důvody, proč je pravděpodobnost nízká či vysoká)
9. Co by Vám dále pomohlo, abyste mohly skutečně fungovat jako lektorky DVPP? (abyste se dostaly alespoň o 2 body výše, viz otázka 3)? (pokud je to relevantní)
10. Jak může společnost Fakta s.r.o. dále co nejlépe připravovat lektorky DVPP? (co ponechat, co dělat jinak...)

Jiné

11. Je ještě něco jiného, co byste chtěly zmínit?

Děkuji Vám za účast. Vaše odpovědi budou zapracovány do závěrečné evaluační zprávy.

6.16 Rozhovory s lektory a mentory – struktura otázek

Relevance

- 1) Jak vhodně byly účastnice vybrány?
- 2) Jak v budoucnu změnit způsob výběru?
- 3) Do bylo to hlavní, co účastnice potřebovaly rozvinout?
- 4) Jak těmto potřebám odpovídala struktura projektu a podpora, kterou dostaly?

Účelnost / Užitečnost

- 5) Jaká je podle Vás ta nejvýznamnější změna, ke které projekt přispěl?
- 6) Jaké jiné přínosy měl projekt?
- 7) Do jaké míry jsou účastnice připraveny na lektorování DVPP?
- 8) Co k tomuto výsledku nejvíce přispělo?
- 9) Co tomu naopak brání?

Úspornost

- 10) Šlo něco udělat jinak, např. levněji, s menším úsilím apod.?

Udržitelnost

- 11) Kolik lektorek podle Vás bude skutečně lektorovat DVPP? V čem jsou specifické?
- 12) Jak by bylo možné tento počet zvýšit?
- 13) Máte nějaké jiné doporučení či poznatek, který byste mi chtěli sdělit?

6.17 Rozhovor o nejvýznamnější změně, ke které projekt přispěl – struktura otázek

Jméno dotazované/ho:

Role (u účastnic i skupinu):

Datum:

Zájemci o rozhovor se dobrovolně přihlásí na závěrečném setkání. Setkání proběhne na nerušeném místě. Rozhovor bude probíhat cca 30 minut. V úvodu se tazatel představí, připomene hlavní cíle a aktivity projektu a vysvětlí, k čemu bude rozhovor sloužit: k ověření, jaký přínos projekt měl, co fungovalo, příp. co dělat jinak (zajímají nás pozitivní, ale i negativní změny).

Jak jste byla zapojena do projektu? (pište v 1. osobě)

Vraťte se zpět do chvíle, kdy jste o projektu poprvé slyšela ... a pak se v myšlenkách přesuňte do dnešního dne. Jakou jste zažil/a nejvýznamnější změnu, ke které projekt podle Vás přispěl? (nedávejte příklady – dejte čas na přemýšlení, doptávejte se: můžeš mi říci příklad této změny? kdo, co, kdy, jak, proč, co se stalo poté?....)

V čem je pro Vás tato změna významná?

Jak k této změně podle Vás projekt přispěl?

*Shrňte příběh a ověřte si, že s ním takto dotazovaný/á souhlasí. Můžete společně také vymyslet **titulek příběhu**:*

Příběhy může se souhlasem dotazovaných Fakta s.r.o. zveřejnit či sdílet s MŠMT, školami a dalšími institucemi. Může jej též zveřejnit. Získejte proto souhlas dotazovaného se zveřejněním a kontakt:

souhlasíte s případným zveřejněním svého příběhu

ANO / NE

Fakta s.r.o. může uvést k příběhu Vaše jméno

ANO / NE

kontakt:

tel:

podpis dotazované:

Pozor – pokud dotazovaný/á uvede v příběhu další jméno, i tato osoba musí souhlasit s případným zveřejněním.

Je ještě něco, co bys chtěla dodat či vzkázat společnosti Fakta s.r.o.?

Děkuji za Vaši ochotu.

Z příběhů vybereme ten nejvýznamnější a budeme Vás o něm informovat v závěrečné evaluační zprávě.

Evaluační zpráva projektu Příprava učitelů na roli lektorů DVPP 2014 – 2015 společnosti Fakta s.r.o.

6.18 Závěrečná zpráva z průběhu mentoringu - formulář

Jméno mentora/ky:	
Jméno mentorované:	
Skupina:	
Trvání mentoringu od – do: XI.2014-VI.2015	
Formulace cíle 1:	Jaké kroky jsem udělala pro dosažení cíle:
	V čem jsem se posunula (popis mého posunu):
	Podle čeho jsem poznala, že jsem byla úspěšná:
Formulace cíle 2:	Jaké kroky jsem udělala pro dosažení cíle:
	V čem jsem se posunula (popis mého posunu):
	Podle čeho jsem poznala, že jsem byla úspěšná:
(Případně přidejte kolonky pro další cíle.)	

Jiné výstupy, úspěchy či přínosy mentoringu:	
Jak mě podporoval můj mentor:	
Jakou podporu pro naplnění svého cíle jsem v časovém rozmezí VIII.2014 - V.2015 získala a od koho (kromě mentora):	
Vyjádření mentora k posunu mentorované:	
Datum a podpis mentora/ky:	Datum a podpis mentorované:

KTERÉ PRVKY MENTORSKÉ PRÁCE ZAŘADÍM DO SVÉHO UČITELSKÉHO/LEKTORSKÉHO PORTFOLIA

(souvislý text)